

PSO's Youth Zone

**Effectmeting PSO Jongerenprogramma juli 2005 - juli 2007
Vanuit het perspectief van Jongeren,
Lidorganisaties en Partnerorganisaties**

**Maart 2008
Bart Veenstra
Paul van 't Wout**

Inhoudsopgave

Voorwoord van PSO	3
Samenvatting	4
1. Inleiding	8
1.1 PSO Youth Zone	8
1.2 Reden en opdracht inventarisatie	8
1.3 Opbouw rapport	9
2. Onderzoeksmethodiek	10
2.1 Doelgroep inventarisatie	10
2.1.1 Uitgezonden jongeren	10
2.1.2 PSO-leden	10
2.1.3 Partnerorganisaties in het Zuiden	10
2.2 Vragen van de inventarisatie	11
2.2.1 Jongeren (huidige inventarisatie)	11
2.2.2 Jongeren (voorgaande inventarisatie)	11
2.2.3 PSO-lidorganisaties	11
2.2.4 Partnerorganisaties	11
2.3 Methodes van gegevensverzameling en analyse	12
2.4 Beperkingen van de inventarisatie	12
2.5 Wereldburgerschap	13
3. Onderzoeksbevindingen	14
3.1 Jongeren	14
3.1.1 Bevindingen van de inventarisatie	14
3.1.2 De achtergrond en verwachtingen van de jongeren	16
3.1.4 Ervaringen (direct) na jongerenuitzending	20
3.1.5 Loopbaan tot 3 jaar na jongerenuitzending (huidige onderzoeksgroep)	23
3.1.6 Loopbaan meer dan 3 jaar na jongerenuitzending (voorgaande onderzoeksgroep)	25
3.1.7 Algemene invloed jongerenuitzending op het persoonlijk leven	26
3.1.8 Opmerkingen jongeren over Youth Zone	28
3.1.9 Conclusie: Jongeren	29
3.2 PSO-leden	31
3.2.1 Typologie lidorganisaties	31
3.2.2 De verwachtingen van de lidorganisaties	31
3.2.3 De werving en selectie van Youth Zone jongeren	33
3.2.4 Begeleiding tijdens de uitzending	34
3.2.5 Het Youth Zone programma binnen de organisatie	34
3.2.6 Rol van uitgezonden jongeren in lidorganisaties na terugkomst	35
3.2.7 Kwaliteitsoordeel PSO Youth Zone programma door lidorganisaties	36
3.2.8 Conclusie: PSO-lidorganisaties	37
3.3 Partnerorganisaties	38
3.3.1 Gegevens van de inventarisatie	38
3.3.2 De verwachtingen voorafgaand aan de uitzending	38
3.3.3 Selectieprocedure van juniordeskundige/starter	39
3.3.4 Bijdrage van de jongeren	40
3.3.5 Overige effecten van het PSO Youth Zone programma	41
3.3.6 Kwaliteitsoordeel PSO Youth Zone programma	41
3.3.7 Conclusie: Partnerorganisaties	42
4. Aanbevelingen	44
4.1 Inhoudelijk voor het Youth Zone Programma	44
4.2 Methodiek van de inventarisatie	45

Voorwoord van PSO

Jongeren zoeken massaal naar een werkplek bij een ontwikkelingsorganisatie in het Zuiden. Door hun enthousiasme, flexibiliteit en leergierigheid zijn zij voor hun werkgevers vaak waardevolle medewerkers. Doordat zij uit een andere cultuur komen, bekijken zij de organisaties vaak vanuit een ander perspectief. Dat kan leiden tot kleine verbeteringen of zelf tot grote veranderingen.

Met het Youth Zone programma wil PSO jongeren kennis laten maken met organisaties in het Zuiden en processen van capaciteitsopbouw. Jongeren krijgen op deze manier de kans om al vroeg in hun carrière een visie te ontwikkelen op de realiteit waarin lokale organisaties opereren. Het programma is in 2000 gestart met een beperkt aantal uitzendingen en door de jaren heen verder gegroeid. In 2007 hebben twaalf lidorganisaties gebruik gemaakt van het programma en via hen zijn 22 starters en 30 juniordeskundigen aan de slag gegaan. Naast deze individuele uitzendingen hebben er ook drie groepsuitwisselingen plaatsgevonden. Begin 2008 is het Youth Zone programma verder uitgebreid met een apart stimuleringsbeleid voor het inzetten van zuidelijke jongeren. Op deze manier willen we jongeren wereldwijd inzetten bij processen van capaciteitsopbouw en hen de kans bieden om hun kennis en ervaring op dat gebied verder uit te breiden en te verdiepen.

Via rapportages, persoonlijke gesprekken en werkbezoeken volgt PSO de ontwikkeling van het programma. Om ook te zien wat er na afloop met de jongeren gebeurt, heeft PSO in 2005/2006 een onderzoek laten uitvoeren naar de gevolgen die de uitzending heeft voor de jongeren. Waar zijn ze terecht gekomen? Hoe beïnvloedt de uitzending hun huidige werk? Voor het onderzoek dat voor u ligt, is een nieuwe groep jongeren geënquêteerd. Ook wordt er gekeken naar de onderzoeksgroep uit het vorige onderzoek om inzicht te krijgen in de effecten op langere termijn. Tenslotte zijn ook de leden en een beperkt aantal partnerorganisaties betrokken in dit onderzoek. Hun aanvullingen zijn waardevol en helpen PSO en de betrokken lidorganisaties bij het verder versterken van het programma.

Pieterbas Buijs
Coördinator Youth Zone

Samenvatting

Het PSO Youth Zone programma bestaat sinds 2001. Jongeren krijgen de gelegenheid middels 6-24 maanden durende uitzendingen te worden betrokken bij ontwikkelingssamenwerking (OS). De uitzendingen worden begeleid door de PSO-lidorganisaties die de jongeren bij hun partnerorganisatie(s) in het Zuiden plaatsen. De leeftijd van de jongeren bij aanvang van de uitzending ligt tussen de 20 en 32 jaar. Het PSO Youth Zone programma heeft drie doelstellingen:

- 1) persoonlijke en professionele ontwikkeling jongere;
- 2) capaciteitsversterking van de partnerorganisatie; en
- 3) bijdrage aan draagvlakversterking van OS.

In 2006 is het effect gemeten van doelstelling 1 en 3 van het PSO Youth Zone programma onder 24 in 2001 en 2002 uitgezonden jongeren. Aanbevelingen daaruit zijn geïmplementeerd. De voorliggende effectmeting is breder opgezet en behelst de periode tussen juli 2005 en juli 2007. Ze betreft ervaringen en opvattingen van 45 in die periode teruggekeerde jongeren, 9 aan de vorige effectmeting deelnemende jongeren, 10 PSO-lidorganisaties en 12 partnerorganisaties. De conclusies zijn gebaseerd op ingevulde enquêtes. De resultaten van dit onderzoek zullen door PSO en de lidorganisaties gebruikt worden om het Youth Zone programma verder te verbeteren en zonedoelstellingen in de opzet tot stand te brengen. We zullen nu per onderzoeksgroep - uitgezonden jongeren, PSO-leden en partnerorganisaties - een samenvatting van onze bevindingen geven.

Uitgezonden jongeren

De Youth Zone jongeren

Voor de inventarisatie van het Youth Zone programma zijn enquêtes verspreid onder 92 jongeren die tussen juli 2005 en juli 2007 terugkeerden van hun uitzending. De enquêtes bevatten zowel kwalitatieve als kwantitatieve vragen. Uiteindelijk heeft 49 procent de enquête ingevuld en teruggestuurd. De enquêtes zijn niet opgenomen in deze publicatie, maar kunnen apart worden opgevraagd bij PSO.

Opvallend is dat alle responderende jongeren hoog opgeleid zijn en 83 procent een opleiding heeft gevolgd die direct gerelateerd is aan OS of een duidelijke internationale/ multiculturele oriëntatie had. De overige 17 procent had meestal specifieke vak technische opleidingen gevolgd.

67 procent had bij aanvang van hun uitzending eerdere ervaringen in een OS land op zak. Meestal door middel van studie, stage of vrijwilligerswerk. Alle jongeren hadden gereisd in OS landen waarmee iedereen zich een beeld kon vormen over leven in een OS land. Voor de grootste groep starters en juniordeskundigen (75 procent), vond de uitzending plaats binnen 1 jaar na afronding van hun studie.

De uitzending

De verwachtingen van jongeren voorafgaande aan de uitzending waren divers. Met name het uitbreiden van de eigen capaciteiten en het ontdekken van de OS als werksector werden veel genoemd. Starters gaven aan dat hun verwachtingen in sommige gevallen te hoog waren en dat ze niet altijd een realistisch beeld hadden van wat ze binnen een korte periode konden bereiken. Over het algemeen kan gesteld worden dat een betere voorbereiding op met name de lokale organisatie (en haar cultuur) bij zou kunnen dragen aan realistischere verwachtingen bij jongeren.

Ondanks deze aanloopproblemen geeft 92 procent aan dat de uitzending in belangrijke mate of helemaal aan de verwachtingen heeft voldaan. De overige 8 procent geeft aan dat dit in beperkte mate zo is.

Na de uitzending

Het vinden van een geschikte baan staat centraal in de periode direct na de uitzending. De meeste jongeren vinden binnen een jaar na uitzending een baan en 42 procent geeft aan vrijwel direct aan de slag te zijn gegaan na terugkomst. Wel wordt er aangegeven dat de gevonden baan niet altijd de droombaan is die men uiteindelijk zou willen hebben. Voor 68 procent was de OS-sector het gewenste werkveld en 11 procent gaf aan niet in de OS maar wel op het gebied van sociale vraagstukken in Nederland te willen werken. In hun zoektocht naar een baan heeft 76 procent *geen* hulp gekregen van de PSO-lidorganisatie. Hier bleek wel behoefte aan te zijn.

68 procent van de jongeren gaf aan dat de Youth Zone uitzending een belangrijke tot doorslaggevende invloed heeft gehad op de invulling van de huidige baan. De groep jongeren die in 2001 en 2002 uitgezonden waren bevestigden dat de uitzending ook op de langere termijn van invloed was op de invulling van hun loopbaan.

Verder gaf een aantal jongeren aan het gevoel te hebben dat de lidorganisatie hun inzet niet gebruikte om de (lid)organisatie te verbeteren of lering uit te trekken. Ook ontbrak het bij sommige respondenten aan professionele reflectie na afloop van de uitzending. Verbetering van het natraject op deze punten is daarom gewenst. Tot slot zijn de jongeren ook naast hun werk betrokken bij aan OS gerelateerde zaken. 62 procent geeft zelfs aan op meer dan drie verschillende manieren met OS bezig te zijn.

Wereldburgerschap

Om de maatschappelijke betrokkenheid van jongeren te kunnen meten hebben we gekozen voor de introductie voor het schaalbare begrip wereldburgerschap; de actieve en/of passieve betrokkenheid bij het (internationale) maatschappelijke / duurzaamheid / armoede / ongelijkheidvraagstuk (zie ook paragraaf 2.5). In de vroege en late kinderjaren heeft wereldburgerschap nog een bescheiden plaats in het leven van de meeste jongeren. Naarmate men ouder en daarmee onafhankelijker wordt zien we de betrokkenheid toenemen. In de periode voorafgaand aan de uitzending kwalificeren de meeste jongeren zichzelf als enigszins betrokken tot zeer betrokken wereldburgers. De uitzending creëert geen nieuwe wereldburgers, wel geeft het actieve wereldburgers een podium om actief te blijven. Wereldburgerschap lijkt daarmee door jongeren vertaald te worden als actie. Het actief aangaan van een (professionele) positie waarin men invloed kan hebben op de wereld om zich heen.

✓ De uitzendingen dragen bij aan de persoonlijke ontwikkeling en de professionele kansen op OS- en niet OS-gerelateerde arbeidsmarkt; jongeren blijven na hun uitzending betrokken bij OS; de positieve ervaringen dragen bij aan draagvlakversterking voor OS in Nederland.

PSO-lidorganisaties

Voor de inventarisatie van de PSO-lidorganisaties zijn enquêtes verspreid. Tien van de twaalf organisaties hebben deze enquête vervolgens ingevuld en geretourneerd. De verwachtingen van PSO-lidorganisaties waren met name toegespitst op capaciteitsopbouw, introductie van nieuwe kennis en de persoonlijke ontwikkeling van de jongere. Wel gaf men aan een onderscheid te maken tussen starters en juniordeskundigen. Bij starters wordt persoonlijke ontwikkeling belangrijker geacht dan bij juniordeskundigen, waarbij de focus ligt op capaciteitsopbouw.

Opmerkelijk is dat PSO-lidorganisaties aangeven te vermoeden dat de belangrijkste beweegredenen voor partnerorganisaties anders liggen. De algemene veronderstelling is dat partnerorganisaties het *ook* erg belangrijk vinden dat de Youth Zone uitzending een gesubsidieerde arbeidskracht oplevert, iets dat voor de PSO-lidorganisaties nauwelijks een rol speelt.

In de selectieprocedure van de starters en juniordeskundigen is er slechts een beperkte rol weggelegd voor de partnerorganisaties. Bij de meeste PSO-leden spelen zij enkel een rol in de formele goedkeuring van een kandidaat.

Een aantal PSO-lidorganisaties kiest echter wel voor een nauwe samenwerking met de partnerorganisatie tijdens de selectieprocedure, het is echter onbekend of dit van invloed is op de effectiviteit van de uitzending.

56 procent van de PSO-lidorganisaties geeft aan dat het Youth Zone programma een belangrijke tot zeer belangrijke rol speelt in de organisatie. Binnen de organisaties lijken de meningen echter verdeeld. Junior deskundigen en starters kosten volgens sommigen relatief gezien meer geld en aandacht in vergelijking tot een senior. De investering staat (volgens sommigen) daarom in geen verhouding tot de opbrengsten.

Twee derde van de organisaties in dit onderzoek gaf aan een actief na traject te bieden aan terugkerende starters en juniordeskundigen. Dit programma bestaat in alle gevallen voornamelijk uit een eindgesprek en de inzet van jongeren bij draagvlakversterkende activiteiten in Nederland. Opvallend is dat geen van de organisaties het vinden van werk aan de orde stelt of een bijdrage daaraan tot de taken rekent in het na traject.

De communicatie tussen de PSO-leden en het PSO-bureau wordt over het algemeen als goed beoordeeld, er is echter een klein aantal organisaties die aangaven dat omgang met feedback, de administratieve bereikbaarheid en de communicatie met de starter/juniordeskundige beter kan.

- ✓ De PSO-leden zijn tevreden over de jongeren en het directe resultaat van hun uitzendingen, met name over de uitvoering en resultaat van het werk. Over het belang van het PSO Youth Zone programma binnen de eigen organisatie zijn PSO-lidorganisaties verdeeld.

Partnerorganisaties

Voor de inventarisatie van de partnerorganisaties in het Zuiden hebben we enquêtes verspreid via de PSO-lidorganisaties. Slechts 12 organisaties van 5 PSO-lidorganisaties retourneerden de enquête. De bevindingen voor deze onderzoeksgroep hebben daarom een beperkte representativiteit.

De belangrijkste verwachtingen vooraf van partnerorganisaties zijn kennisuitwisseling op gelijk niveau en de komst van gesubsidieerd personeel. Als hoofddoel van de uitzending gaven de partnerorganisaties aan capaciteitsopbouw erg belangrijk te vinden. De bijdrage van starters en juniordeskundigen hieraan wordt door 87 procent als sterk tot zéér sterk beoordeeld.

De meeste partnerorganisaties zijn tevreden over de rol die zij spelen in de selectieprocedure van starters en juniordeskundigen. Opmerkelijk is echter dat 72 procent van de organisaties aangeeft niet specifiek naar een *jong* persoon te hebben gevraagd. De bijdrage die iemand (senior of junior) kan leveren wordt belangrijker gevonden.

De bijdragen die starters en juniordeskundigen leveren aan de partnerorganisaties wordt door de overgrote meerderheid als positief tot zéér positief beoordeeld. Bereikte resultaten zijn na afronding van een uitzending meestal te vinden in de vorm van gecreëerde producten, geleerde dingen en veranderde organisatiestructuren. Ook niet opdrachtgerelateerde bijdragen zoals Europese werkhouding en communicatie worden door organisaties waardevol gevonden.

- ✓ De partnerorganisaties zijn over het algemeen zeer tevreden over de bijdrage van uitgezonden jongeren. Op alle fronten zijn (nagenoeg alle) partnerorganisaties positief over het programma. De meeste partnerorganisaties willen in de toekomst graag gebruik blijven maken van via het PSO Youth Zone programma ingezette jongeren.

Aanbevelingen

Dit effectonderzoek geeft negen aanbevelingen op twee gebieden: programma-inhoudelijk en methodologisch voor een volgende inventarisatie.

Programma-inhoudelijke aanbevelingen

1. Verbetering van het na traject voor teruggekeerde jongeren;
2. Betere voorbereiding op de partnerorganisatie om teleurstellingen te voorkomen;
3. Kritische blik werpen op de lengte van starteruitzendingen en de *matching* met uitzendingopdracht;
4. Onderzoeken van wenselijkheid aanboren nieuwe doelgroepen (jongeren);
5. Betere communicatie vanuit PSO naar jongeren in het veld;
6. Betere communicatie naar partnerorganisaties over het belang en de voordelen van het jongeren aspect van het Youth Zone programma.

Methodologische aanbevelingen

7. Vertaal de enquêtes aan partnerorganisaties in het vervolg ook in het Frans en Spaans om de respons te verhogen;
8. De onderzoeksgroep met jongeren anders selecteren zodat de situatie van responderende jongeren homogener is;
9. Contact houden met jongeren-onderzoeksgroep voor eventueel vervolgonderzoek;
10. Definitie 'werkzaam binnen OS-sector' in eventueel vervolgonderzoek versterken.

1. Inleiding

In dit hoofdstuk zal het PSO Youth Zone (YZ) programma toegelicht worden. Tevens wordt een overzicht gegeven van de inventarisatie en gaan we in op de opbouw van de rapportage.

1.1 PSO Youth Zone

Sinds 2001 heeft PSO een jongerenprogramma, bekend onder de naam PSO Youth Zone, om jongeren bij ontwikkelingssamenwerking en capaciteitsopbouw te betrekken. Het programma heeft drie doelstellingen:

- 1. De jongeren doen nieuwe kennis en vaardigheden op met het werken in OS-landen, waarbij ze deze ervaringen in hun verdere persoonlijke en professionele leven zullen meedragen vanuit het idee van 'wereldburgerschap'¹;
- 2. De PSO-lidorganisaties en hun partners krijgen de mogelijkheid om gebruik te maken van het enthousiasme en de nieuwe kennis van jongeren. Die kunnen worden ingezet ter ondersteuning van de partnerorganisaties;
- 3. Deze ervaringen en de ervaringsuitwisseling dragen bij aan draagvlakvergroting voor ontwikkelingssamenwerking in Nederland.

De jongeren kunnen hun ervaring tijdens 6-24 maanden durende werkervaringsplaatsen of junior functies in ontwikkelingslanden opdoen. De uitzendingen worden begeleid door de PSO-lidorganisaties die de jongeren bij hun partnerorganisatie(s) in het Zuiden plaatsen. De leeftijd van de jongeren bij aanvang van de uitzending ligt tussen de 20 en 32 jaar.

1.2 Reden en opdracht inventarisatie

Een eerste uitgebreide inventarisatie van het Youth Zone programma vond plaats in 2006, 5 jaar na aanvang van het programma. Het onderzoek richtte zich destijds op de jongeren die met hun uitzending in 2001 of 2002 waren gestart en waarvan de laatste persoon eind december 2004 was teruggekeerd. Vragen als *"waar zijn de jongeren terechtgekomen"* en *"hoe heeft het Youth Zone programma bijgedragen aan hun leven"* stonden centraal. Ook in dit onderzoek zullen deze vragen een belangrijke kern vormen maar dan toegespitst op de groep jongeren die terugkeerden tussen juli 2005 en juli 2007. In dit onderzoek zullen we ons echter niet alleen richten op de uitgezonden jongeren maar ook op twee andere belangrijke belanghebbenden binnen het Youth Zone programma; de lid en partnerorganisaties. Om een compleet beeld te krijgen zullen we de rol van deze organisaties in hun jongerenuitzending onderzoeken. *"Waarom kiest men ervoor om jongeren te sturen/ontvangen?"* en *"Wat zijn de ervaringen met jongerenuitzendingen?"*

De resultaten van dit onderzoek - in feite een effectmeting naar doelstelling 1 tot en met 3 - zullen door PSO en de lidorganisaties gebruikt worden om het Youth Zone programma verder te verbeteren en zonodig aanscherpingen in de opzet tot stand te brengen. Na afloop zullen de resultaten openbaar gemaakt worden voor alle partijen die bij het Youth Zone programma betrokken zijn (geweest).

Na inventarisatie van de resultaten van het vorige onderzoek bleek verder dat er een aantal elementen van het Youth Zone programma niet duidelijk genoeg naar voren kwamen. Voor dit onderzoek hebben we daarom enkele onderzoekstools aangescherpt. Ook waren een aantal zaken onbelicht gebleven. Met dit onderzoek willen we daarom ook een beeld krijgen van de situatie van de jongeren die tijdens het vorige onderzoek benaderd zijn. Door deze groep opnieuw te benaderen hebben we getracht de invloed van het Youth Zone programma op de langere termijn vast te leggen.

¹ Met wereldburgerschap bedoelen we de actieve of passieve betrokkenheid bij internationale, maatschappelijke vraagstukken van / armoede, ongelijkheid en duurzaamheid. Zie ook paragraaf 2.5.

Programmamedewerker Pieterbas Buijs fungeerde vanuit PSO als opdrachtgever voor deze inventarisatie. De inventarisatie is uitgevoerd door twee consultants: een junior en een senior consultant. Bart Veenstra was junioronderzoeker en is ervaringsdeskundige met het programma (zelf uitgezonden via het Youth Zone programma). Paul van 't Wout van PW Consult, personeelsadviesbureau voor de IS / humanitaire hulp en betrokken bij de eerste inventarisatie, was aangesteld als senioronderzoeker.

1.3 Opbouw rapport

In **hoofdstuk 2**, "Onderzoeksmethodiek", wordt de methodiek van de inventarisatie beschreven. Hierbij komen onderzoeksvragen, de doelgroep, gebruikte methodes van gegevensverzameling en beperkingen van het onderzoek aan bod.

In **hoofdstuk 3**, "Onderzoeksbevindingen", zullen we vervolgens ingaan op de verzamelde data en concrete resultaten. We zullen hierbij onderscheid maken tussen drie verschillende onderzoeksgroepen te weten, jongeren, lidorganisaties en partnerorganisaties in het Zuiden.

De **conclusies** van elke onderzoeksgroep worden gegeven in de hoofdparagrafen (3.1.9, 3.2.8 en 3.3.7). Door de conclusies direct na behandeling van de besproken onderzoeksgroep te geven blijft de relatie met de data duidelijk.

In **hoofdstuk 4** geven we tot slot de belangrijkste aanbevelingen die voortvloeien uit de resultaten van het onderzoek (paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3).

2. Onderzoeksmethodiek

In dit hoofdstuk geven we een beschrijving van de gehanteerde onderzoeksvragen, de geselecteerde doelgroepen en het gebruik van verschillende methodes van kwalitatieve en kwantitatieve gegevensverzameling. De data zoals deze gepresenteerd wordt in hoofdstuk 3 vinden hun oorsprong in de in dit hoofdstuk opgesomde keuzes.

2.1 Doelgroep inventarisatie

De focus van dit onderzoek lag op drie verschillende entiteiten binnen het Youth Zone programma: de uitgezonden jongeren, de lidorganisaties en de partnerorganisaties in het Zuiden. De keuze voor deze drie groepen is een logische, aangezien deze drie actoren - samen met PSO - het Youth Zone programma vormgeven. Dit onderzoek beperkt zich tot de uitzendperiode van jongeren die tussen juli 2005 en juli 2007 hun (formele) uitzending beëindigd hebben. In de volgende paragrafen geven we een gedetailleerder overzicht van de onderzoeksgroepen.

2.1.1 Uitgezonden jongeren

De eerste onderzoeksgroep bestaat uit de jongeren die hun uitzending beëindigd hebben tussen juli 2005 en juli 2007. De namen van deze jongeren zijn verkregen uit een door PSO onderhouden gegevensbestand. In deze periode waren er drie uitzendvormen:

- **De Starter:** *Wordt uitgezonden voor een periode tot 6 maanden en heeft minder dan 1 jaar ervaring na afronding van zijn/haar studie.*
- **De Juniordeskundige:** *Heeft doorgaans (maar niet altijd) meer ervaring dan een Starter en wordt uitgezonden voor een langere periode, tot maximaal 24 maanden.*
- **Uitwisseling:** *Naast Starters en Juniordeskundigen wordt een derde vorm van 'uitzending' binnen het PSO Youth Zone programma mogelijk gemaakt: de jongerenuitwisseling. Deze modaliteit valt echter buiten deze inventarisatie.*

De totale groep mensen die in de periode juli 2005-juli 2007 uitgezonden zijn geweest bestaat uit 92 personen; 46 Starters en 46 Juniordeskundigen. Ook zijn de respondenten/jongeren uit de vorige Youth Zone inventarisatie² benaderd. Deze groep bestond uit 24 jongeren die een enquête ingevuld hebben.

2.1.2 PSO-leden

De tweede onderzoeksgroep bestaat uit de PSO-lidorganisaties die binnen de onderzoeksperiode jongeren hebben uitgezonden via het PSO Youth Zone programma. In dit onderzoek hebben we ons met name gericht op de ervaringen van contactpersonen voor dit programma binnen de PSO-lidorganisaties. In totaal betrof het 12 organisaties waarvan wij de gegevens via PSO verstrekt hebben gekregen.

2.1.3 Partnerorganisaties in het Zuiden

De derde onderzoeksgroep bestaat uit de Zuidelijke partnerorganisaties van PSO-lidorganisaties die binnen de onderzoeksperiode een starter of junior deskundige te werk hebben gesteld via het PSO Youth Zone programma. De partners zijn benaderd door/via de lidorganisaties. De uiteindelijke onderzoeksgroep bestaat uit 12 organisaties, die 24 jongeren vertegenwoordigen van 5 lidorganisaties.

² Het onderzoek gericht op jongeren die uitgezonden zijn in de periode 2001/2002. Dit onderzoek is in 2005 uitgevoerd door Martijn Seijsener en Paul van 't Wout.

2.2 Vragen van de inventarisatie

Met deze inventarisatie is getracht vanuit verschillende perspectieven de effectiviteit van het PSO jongerenprogramma te meten. Om dit te bewerkstelligen hebben we ons laten leiden door een aantal centrale vragen; deze zijn gerelateerd aan de onderzoeksdoelen. Hieronder treft u deze vragen per onderzoeksgroep aan.

2.2.1 Jongeren (huidige inventarisatie)

- *Wat zijn achtergrond en verwachtingen van de jongeren die gebruik maken van het programma?*
- *Worden de kennis en vaardigheden die jongeren opdoen tijdens de uitzending door de jongeren als relevant ervaren voor de verdere professionele loopbaan binnen of buiten de OS-sector?*
- *In hoeverre gebruiken jongeren hun (werk)ervaringen/competenties, opgedaan tijdens de uitzending, nog steeds bij de invulling van hun huidige functie/taken?*
- *Hoe heeft de mate van wereldburgerschap zich ontwikkeld gedurende het leven van de jongeren?*

2.2.2 Jongeren (voorgaande inventarisatie)

- *Hoe is de mate van wereldburgerschap van in 2001 en 2002 uitgezondenen ontwikkeld sinds het vorige onderzoek?*
- *Wat is het belang van de jongerenuitzending in de huidige carrière?*

2.2.3 PSO-lidorganisaties

- *Hoe wordt de jongerenuitzending georganiseerd, gecoördineerd en geïmplementeerd, wel of niet in samenspraak met de partnerorganisatie?*
- *Wat is de rol en plaats van Jongerenuitzendingen binnen de lidorganisaties?*
- *Wat doen de lidorganisaties met de door jongeren opgedane ervaringen en bevindingen?*

2.2.4 Partnerorganisaties

- *Wat is de rol, plaats en bijdrage van Jongerenuitzendingen binnen de partnerorganisaties?*
- *Hoe wordt de jongerenuitzending georganiseerd, gecoördineerd en geïmplementeerd, wel of niet in samenspraak met de lidorganisaties.*
- *Wat zijn de behaalde resultaten van de jongerenuitzending?*

2.3 Methodes van gegevensverzameling en analyse

De dataverzameling van dit onderzoek heeft plaatsgevonden tussen september en december 2007. De analyse vond plaats tussen december 2007 en januari 2008. Voor dit onderzoek hebben we gekozen voor dataverzameling via enquêtes. Deze enquêtes bestonden uit zowel kwalitatieve (open) als kwantitatieve (meerkeuze) vragen waarbij geënquêteerden zelf mochten bepalen of ze wel of geen antwoord gaven. Sommige vragen zijn hierdoor door alle respondenten beantwoord en andere slechts door een beperkte groep, uiteraard is hier in de analyse rekening mee gehouden³.

Jongeren

Op basis van door PSO aangeleverde gegevens hebben we een enquête aangeboden aan 92 jongeren die uitgezonden zijn geweest in de periode juli 2005-juli 2007. Uiteindelijk hebben we van 45 jongeren een reactie teruggehad die relevant was voor het onderzoek. Verder hebben we ook contact gezocht met jongeren die tijdens het vorige Youth Zone onderzoek benaderd zijn en een enquête ingevuld hebben. We hebben ze nogmaals een enquête voorgelegd met een aantal follow-up vragen. Van de 24 jongeren hebben we er 15 kunnen bereiken. Van deze 15 hebben 9 mensen de enquête ingevuld en geretourneerd.

Lidorganisaties

Ook de lidorganisaties hebben we middels een enquête benaderd. Op basis van door PSO verstrekte gegevens hebben we 12 organisaties gecontacteerd. Uiteindelijk hebben twee organisaties de enquête niet ingevuld met als reden grote drukte met andere werkzaamheden. De meeste organisaties zijn meerdere malen benaderd voor respons.

Partnerorganisaties

De partnerorganisaties zijn benaderd via de lidorganisaties. Uiteindelijk zijn hier 12 reacties op gekomen die 24 jongeren representeren en 5 lidorganisaties.

Voor de kwantitatieve analyse van de over alle onderzoeksgroepen verzamelde gegevens is gebruik gemaakt van een spreadsheet applicatie.

2.4 Beperkingen van de inventarisatie

Er zijn een aantal factoren op te noemen die de uitkomst van dit onderzoek beïnvloed kunnen hebben. Allereerst was er de beperking in tijd en onderzoekscapaciteit waardoor er in deze inventarisatie geen ruimte was voor diepgaande analyses van alle factoren; er is daarom gekozen om de naar de inzichten van de onderzoekers belangrijkste factoren te meten. Verder is het grootste deel van onze onderzoeksdata verkregen door middel van kwantitatieve data vergaring. Het kwalitatieve deel van dit onderzoek bestond uit (schriftelijke) open enquête vragen die weliswaar zeer interessante antwoorden opleverden, maar soms van een beperkte diepgang waren.

Ook was er het probleem van taal. Bij een deel van onze onderzoeksgroepen, met name de partnerorganisaties, was er beperkte kennis van de Engelse en/of Nederlandse taal. Hierdoor is het mogelijk dat een deel van de onderzoeksgroep wel had willen, maar niet heeft kunnen reageren.

Verder hebben we er vanuit praktisch oogpunt voor moeten kiezen om de enquêtes voor partnerorganisaties te versturen via de lidorganisaties. Deze methode van contact zou er echter in bijgedragen kunnen hebben dat de anonimiteit van geënquêteerden minder werd; hetgeen de response beïnvloed kan hebben.

³ Aanvankelijk was open gelaten of een deel van de respondenten nog geïnterviewd zou worden. Dit is uiteindelijk achterwege gelaten omdat de verwachte meerwaarde niet opwoog tegen de tijdsinvestering.

Er kan betoogd worden dat de representativiteit bij deze inventarisatie een probleem is. Het is voorstelbaar dat alleen jongeren met positieve opvattingen over OS of hen die nog in OS geïnteresseerd zijn, deelnemen aan een dergelijke inventarisatie. Hoewel de antwoorden hierop niet met zekerheid zijn te geven, zullen we in het volgende hoofdstuk laten zien dat de inventarisatie waarschijnlijk voldoende representatief is.

Tot slot dient opgemerkt te worden dat ondanks ons streven naar waarheidgetrouwheid, dit onderzoek niet als wetenschappelijk beschouwd mag worden. Er zijn vele factoren voorstelbaar die van invloed zouden kunnen zijn op de onderzoeksresultaten. In deze inventarisatie was echter geen ruimte voor diepgaande analyse van alle mogelijke factoren. Desalniettemin zijn we er van overtuigd tot een goed en betrouwbaar beeld te zijn gekomen van het effect van het Youth Zone programma vanuit meerdere perspectieven.

2.5 Wereldburgerschap

Om de maatschappelijke betrokkenheid van jongeren te kunnen meten is gekozen voor de introductie voor het schaalbare begrip “wereldburgerschap”: de actieve of passieve betrokkenheid bij internationale, maatschappelijke vraagstukken rond armoede, ongelijkheid en duurzaamheid. In de door aan Youth Zone deelnemende jongeren ingevulde enquêtes hebben we het begrip onderverdeeld in 5 schalen die overeenkomen met een bepaald betrokkenheidsniveau. Op deze wijze was het mogelijk om een goed beeld te krijgen van deze vorm van betrokkenheid gedurende verschillende levensfasen. De schalen waaruit we het begrip “wereldburgerschap” hebben opgebouwd zijn als volgt:

Schaal 1: Neutraal

Geen expliciete opinie en gevoel over het internationale, maatschappelijke / duurzaamheid / armoede / ongelijkheidvraagstuk. De eigen sociale omgeving is de realiteit waarmee men zich het meest bezighoudt.

Schaal 2: Enige interesse in wereldburgerschap

Een zekere mate van interesse in het internationale, maatschappelijke / duurzaamheid / armoede / ongelijkheidvraagstuk. Deze interesse leidt in een beperkt aantal gevallen tot activiteiten in die richting in de persoonlijke of professionele sfeer. Men heeft een algemene mening over het vraagstuk en is geïnteresseerd in een sociale omgeving waarin het vraagstuk speelt of interessant gevonden wordt

Schaal 3: Wereldburgerschap als persoonlijke verantwoordelijkheid

Een zekere persoonlijke verantwoordelijkheid wordt gevoeld voor het internationale, maatschappelijke / duurzaamheid / armoede / ongelijkheidvraagstuk. Men vindt dat men er zelf iets aan kan doen door middel van eigen gedragsveranderingen op het gebied van kopen, stemmen en sociale interactie etc. Tevens vindt men het een interessant onderwerp om mee bezig te zijn en heeft men een duidelijke mening over het vraagstuk. Dit uit zich in het opzoeken van een sociale omgeving waarin het vraagstuk interessant gevonden wordt.

Schaal 4: Actief betrokken wereldburger

Een duidelijke, op kennis en/of ervaring gebaseerde mening over het internationale, maatschappelijke / duurzaamheid / armoede / ongelijkheidvraagstuk. Men is regelmatig actief bezig en betrokken met het vraagstuk in het persoonlijk en/of professioneel leven. Tevens heeft men een sociale omgeving waar het vraagstuk regelmatig aan bod komt door persoonlijke of professionele activiteiten

Schaal 5: Zéér betrokken (bevlogen) wereldburger

Het omgaan met het internationale, maatschappelijke / duurzaamheid / armoede / ongelijkheidvraagstuk is onontkoombaar. Men toont een hoge mate van persoonlijke verantwoordelijkheid in persoonlijk en professioneel leven. Tevens heeft men een sociale omgeving waardoor men actieve persoonlijke en professionele activiteiten heel gerichte en beïnvloedende prikkels voor het vraagstuk krijgt.

3. Onderzoeksbevindingen

In de volgende paragrafen zullen de resultaten van het onderzoek geanalyseerd worden. De verschillende onderzoeksgroepen zullen afzonderlijk behandeld worden maar eventuele correlaties worden uiteraard ook meegenomen in de analyse. Verder treft u in de tekst een aantal tabellen en quotaties aan die, tenzij anders vermeld, corresponderen met data verkregen uit de enquêtes. Aan het einde van elk hoofd onderdeel treft u een conclusie van onze bevindingen.

3.1 Jongeren

De uitgezonden jongeren vormen de kern van dit onderzoek. Immers, zij zijn de spil van het Youth Zone programma en verenigen alle actoren middels hun werkzaamheden. In dit onderzoek hebben we ons met name gericht op de persoonlijke en professionele ervaringen van de jongeren met het programma. Verder is er onderzocht aan welk profiel uitgezonden jongeren voldoen. Een interessant gegeven is dat veel lidorganisaties ook hun eigen onderzoek naar de effectiviteit van de uitzending gedaan blijken te hebben. Wij hebben hier echter geen inzage in gehad.

3.1.1 Bevindingen van de inventarisatie

In deze paragraaf geven we een overzicht van de verzamelde gegevens over de onderzoeksgroep. Tevens inventariseren we de representativiteit van deze gegevens voor de onderzoeksgroep. Op basis van door PSO verstrekte gegevens hebben we 92 jongeren per e-mail benaderd. We hebben in totaal 3 herinneringen verstuurd over een periode van twee maanden en sommigen zijn telefonisch gecontacteerd (12 personen) met het verzoek de enquête in te vullen. Initieel hebben we 80 procent van de onderzoeksgroep kunnen benaderen⁴ en na een verzoek voor gegevens aan de PSO-leden hebben we dit percentage zelfs kunnen uitbreiden tot 92 procent. Twee organisaties hebben ook zelf een herinnering verstuurd. Uiteindelijk zijn er 8 mensen niet bereikt.

In totaal hebben we van 45 jongeren (49 procent van het totaal) een ingevulde enquête teruggestuurd gekregen, een percentage wat we voldoende representatief achten voor de gehele groep. De jongeren die niet besloten te reageren gaven hier verschillende redenen voor op. 1 persoon sprak geen Nederlands, 1 persoon bleek nog steeds uitgezonden, 5 personen gaven aan geen tijd te hebben voor het invullen van de enquête en 3 personen hebben niet meer gereageerd na de belofte de enquête in te vullen. De overige jongeren hebben nooit een reactie gegeven op de door ons verstuurd e-mail. In totaal is er dus *actief* contact geweest met 52 jongeren. Dit is 58 procent van het totaal en 65 procent van de bereikte jongeren. In de volgende tabel treft u de basisgegevens aan die uiteindelijk centraal stonden in het onderzoek

	Totale groep	Enquête ingevuld
Uitgezonden jongeren (juli 2005-juli 2007)	92	45 (49 procent)
Gemiddelde duur uitzending	-	11,3 maanden
Gemiddelde leeftijd bij start uitzending	-	25,7 jaar
<i>Man</i>	33 procent	66 procent
<i>Vrouw</i>	67 procent	34 procent
<i>Starter</i>	49 procent	62 procent
<i>Junior deskundige</i>	51 procent	38 procent
Uitzendende organisaties	12	9

Tabel 1: Basisgegevens onderzoeksgroep: jongeren

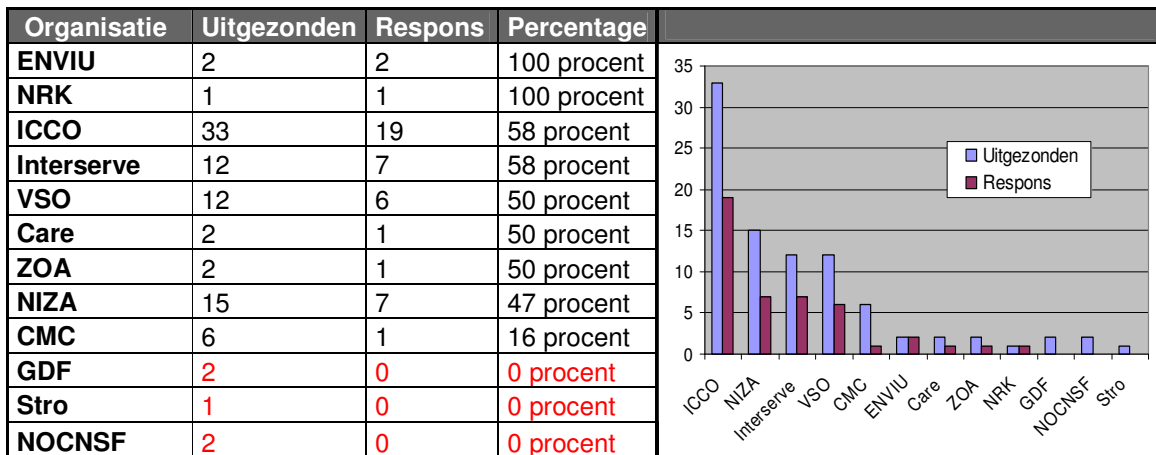
Een van de dingen die opvalt aan de kerngetallen is dat, -hoewel verreweg de meeste uitgezonden jongeren vrouw waren-, de meeste respondenten mannelijk zijn. Het verschil is echter niet dermate groot

⁴ Een emailadres werd gezien als bereikt indien er geen "server bounce" optrad (een melding dat het adres in onbruik geraakt is)

dat de vrouwen onvoldoende gerepresenteerd zijn en we zullen onze conclusies hier dan ook niet op aanpassen. Een ander gegeven dat in het oog springt is dat er meer starters gereageerd hebben dan junior deskundigen. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat de jongeren die recentelijk teruggekeerd zijn overwegend de starter modaliteit hadden. Zij zijn wellicht meer bezig met reflectie op hun uitzendperiode en waren daarmee eerder geneigd de enquête in te vullen.

Respons per organisatie

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt, zijn niet alle lidorganisaties vertegenwoordigd in de ontvangen respons. We zullen daarom een overzicht geven van de respons per lidorganisatie. In onderstaande tabel is het aantal reacties per organisatie weergegeven.

Tabel 2: Aantal respondenten per uitzendende PSO-lidorganisatie

Allereerst valt op dat er van de jongeren bij drie organisaties geen response ontvangen is. De totale groep uitgezonden jongeren bij deze organisaties is echter erg laag. De invloed van deze deficiëntie is daarom beperkt tot een verminderde toepasbaarheid van de onderzoeksresultaten op deze organisaties. Daar tegenover staat dat van bijna alle overige organisaties 50 procent of meer response ontvangen is, hetgeen de betrouwbaarheid van de data ten goede komt.

Non-respons

Het is ook belangrijk om na te gaan waarom de helft van de onderzochte groep jongeren geen respons heeft gegeven. Allereerst hebben we een deel van de onderzoeksgroep niet kunnen benaderen omdat er geen recente adresgegevens beschikbaar waren bij zowel PSO als de lidorganisaties. De overige groep is meerdere malen benaderd middels email en een kleinere groep ook telefonisch. Een deel van de jongeren gaf aan geen tijd te hebben om de enquête in te vullen en een ander deel beloofde in eerste instantie te reageren maar liet het uiteindelijk, na verschillende herinneringen, afweten. De overige jongeren hebben nooit gereageerd en we kunnen dan ook stellen dat deze groep tevens als “onbereikbaar” geoormd dient te worden. Een nog nauwere samenwerking met de lidorganisaties had in dit geval wellicht enigszins kunnen helpen. Tot slot bestaat het vermoeden dat een deel van de respondenten zich in het buitenland gevestigd heeft en daardoor minder goed te bereiken is voor Nederlandse aangelegenheden.

Het volgende kan gesteld worden over de onderzoeksgegevens:

- ✓ Het responspercentage was voldoende representatief voor de gehele groep
- ✓ Jongeren van drie organisaties hebben niet gereageerd

3.1.2 De achtergrond en verwachtingen van de jongeren

In deze paragraaf wordt aangegeven welke studies gevolgd zijn, welke ervaringen men in OS-landen had vóór de uitzending, wat de verwachtingen waren van de uitzending en of er relaties te leggen zijn met de gevolgde studie en eerdere ervaringen van de respondenten in een OS-land. Ook komt de mate van 'wereldburgerschap' voorafgaand aan de uitzending aan bod.

Studie achtergrond

In de inventarisatie is gevraagd naar de studie voorafgaand aan de uitzending. De eis is dat de jongeren in ieder geval een opleiding op MBO-, HBO- of WO-niveau afgerond hebben. In onderstaande tabel is de response per onderwijstype weergegeven.

Niveau	Percentage
MBO	0 procent
HBO	39 procent
WO	61 procent

Tabel 3: Respondenten naar opleidingsniveau

Wat meteen opvalt is dat alle respondenten een hogere opleiding genoten hebben. Een meerderheid (61 procent) heeft een opleiding op WO-niveau afgerond. Het feit dat mensen met een MBO-achtergrond niet vertegenwoordigd zijn lijkt aan te geven dat lidorganisaties met name rekruteren op het hoogste opleidingsniveau. Opvallend is verder dat de mensen met een HBO-achtergrond meestal een specifieke vaktechnische achtergrond hebben die niet/nauwelijks op WO-niveau bestaat (kunst-/theateracademie, journalistiek etc.). Nagenoeg alle respondenten hebben daarmee het hoogst haalbare (reguliere) niveau studie voltooid in hun vakgebied. De respondenten hebben aangegeven in welke mate er een directe relatie was tussen de specifieke studie-inhoud en ontwikkelingssamenwerking:

Studiesoort	
Direct aan OS gerelateerd	39 procent
Duidelijke internationale/ multiculturele oriëntatie	44 procent
Niet specifiek aan OS gerelateerd	17 procent

Tabel 4: Relatie van OS met studie

De meeste respondenten hebben een studie genoten die internationaal en/of OS gerelateerd is. Slechts 17 procent geeft aan dat zijn of haar studie niet of nauwelijks gerelateerd is aan het beroepsveld van OS. Deze respondenten hebben doorgaans een studieachtergrond die specifiek technisch en/of specialistisch was, bijvoorbeeld theatermaker of civiel ingenieur. De respondenten die aangaven dat hun studie een duidelijke internationale en/of multiculturele oriëntatie had, hadden voornamelijk een achtergrond in de sociale wetenschappen of natuur/landbouw waaraan zij zelf de multiculturele/internationale dimensie hebben gegeven.

Tijd tussen afronding studie en uitzending

In onderstaande tabel is aangegeven hoeveel tijd er tussen het afronden van de studie en de start van de jongerenuitzending zat.

Hoe lang na studie	
1-6 mnd	54 procent
6-12 mnd	21 procent
12-24 mnd	15 procent
2 jr+	10 procent

Tabel 5: Periode tussen studie en uitzending

Het is opvallend dat de periode tussen afstuderen en uitzending bij veruit de meeste jongeren (75 procent) korter is dan een jaar. Als uitgangspunt bij het juniordeskundige programma wordt gehanteerd

dat de jongere “tussen de één en drie jaar werkervaring” heeft, bij de starter is deze periode “tot 1 jaar werkervaring”. In de praktijk zien we echter dat veel juniordeskundigen slechts een jaar werkervaring hebben en niet alle starters weinig werkervaring. Hierbij dient wel te worden aangetekend dat veel jongeren voorafgaand aan de uitzending stage ervaring hadden in OS landen en/of actief zijn geweest in OS gerelateerde sectoren naast hun studie. Ook hebben een aantal respondenten functies bekleed tijdens studieonderbrekingen (tot 2 jaar). Dit is strikt genomen geen “werkervaring” voor de kwalificatie van een starter/ juniordeskundige functie maar uiteraard is dit wel relevante ervaring.

Voorafgaande ervaringen in OS-landen

Vrijwel alle respondenten hebben eerdere buitenlandervaring(en) op zak, meestal via vrijwilligerswerk of studie/stage (67 procent). Geen van de respondenten heeft helemaal geen ervaring met ontwikkelingslanden en alle respondenten konden zich daarmee vóór de uitzending reeds een beeld vormen van het werken en leven in een ontwikkelingsland.

Verwachtingen voorafgaand aan de uitzending in relatie tot achtergrond

Zowel starters als juniordeskundigen lijken de uitzending in te gaan met het idee iets structureels te kunnen doen met hun capaciteiten. Opvallend is tevens dat de verwachtingen van starters en juniordeskundigen niet veel uit elkaar lijken te liggen en -zo blijkt uit de eerdere gegevens - is de achtergrond van beide groepen ook vrij gelijk. Opsommend komen we bij zowel starters als juniordeskundigen de volgende verwachtingen tegen:

- Ervaring opdoen met ontwikkelingswerk in een ontwikkelingsland
- Erachter komen of werk in de sector bij de uitgezondene past
- Het uitbreiden/in de praktijk brengen van door studie/ervaring opgedane kennis
- Ervaring opdoen met coaching

Met name bij de starters kwam naar voren dat de (soms hoge) verwachtingen niet geheel uitkwamen. Starters lijken namelijk naast (bijna) dezelfde achtergrond ook dezelfde, hoge, verwachtingen te hebben als juniordeskundigen. Deze konden echter vaak niet gerealiseerd worden vanwege de beperkte duur van de uitzending. Een betere voorlichting over de modaliteit en de noodzaak om realistische doelen te stellen zou hierbij uitkomst kunnen bieden. Wellicht is het in sommige gevallen mogelijk om de twee modaliteiten beter af te stemmen op de wensen/ervaringen van de uitgezondene.

Een klein deel van de jongeren bleek voorts niet voldoende voorbereid op mogelijke obstakels op verschillende vlakken waardoor de (te) hoge verwachtingen soms resulteerde in een ontnuchterend gevoel en/of teleurstelling aan het begin van de uitzending. Een goede voorbereiding lijkt daarom cruciaal:

“Ik had beter gebrieft willen worden over de gastorganisatie en de heersende cultuur en problemen”

*“Na aankomst bleek er niet eens een computer te zijn, terwijl ik deze voor mijn werk wel nodig had. Ik was niet goed voorbereid op deze situatie waardoor ik mij de eerste weken erg rottig voelde. Ik zie dit ook gedeeltelijk als de verantwoordelijkheid van [*lidorganisatie*]”*

“Het was vooral frustrerend dat mijn enthousiasme in het begin sterk afnam doordat niemand in de organisatie me leek te begrijpen, als ik dit van te voren geweten had, had ik me hier op voor kunnen bereiden”

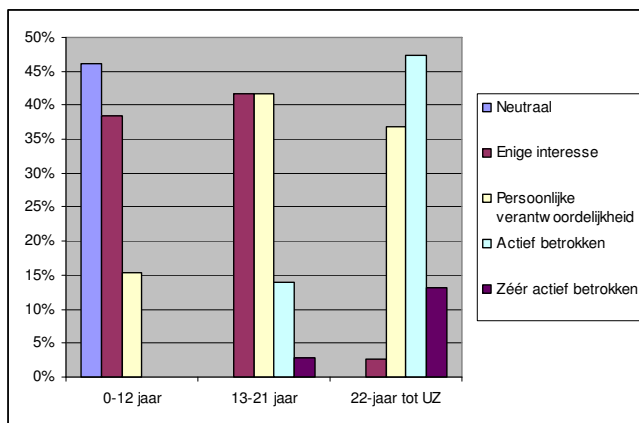
Volgens de respondenten ging het in veel gevallen wel goed. Desalniettemin lijkt een goede en realistische voorbereiding erg belangrijk om teleurstelling te voorkomen. Uit de enquêtes bleek verder dat de voorbereidingen vaak alleen maar gaan over landsculturen, terwijl de problemen zich vaak voor blijken te doen binnen organisaties en dus organisatieculturen. Het lijkt verder dat gedetailleerde kennis over partnerorganisaties bij veel lidorganisaties klein is. Hier zou in een vervolgonderzoek meer aandacht aan besteed kunnen worden aangezien de scope van dit onderzoek niet groot genoeg is om daar uitspraken over te doen.

Het volgende kan gesteld worden over de achtergrond en verwachtingen van Youth Zone jongeren:

- ✓ Ze zijn hoogopgeleid (HBO/WO)
- ✓ Het overgrote deel heeft een opleiding gevolgd direct gerelateerd aan OS of met een internationale/ multiculturele oriëntatie.
- ✓ De meesten zijn uitgezonden binnen 1 jaar na afronding van hun studie
- ✓ Ze kunnen zich een beeld vormen van de leefsituatie in een OS-land d.m.v. eerdere reis/werk/ studie-ervaringen.
- ✓ Ze hebben hoge verwachtingen van de uitzending.

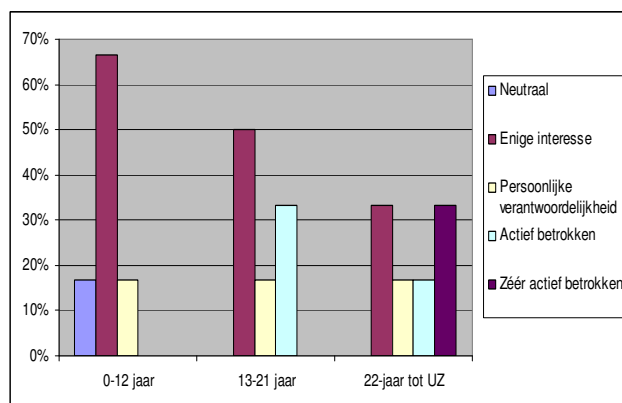
Wereldburgerschap voor aanvang van de uitzending

In de periode voorafgaand aan de uitzending maken jongeren over het algemeen een positieve ontwikkeling tot betrokken wereldburger door. Uit onderstaande tabel komt naar voren dat in de eerste levensfase (0 tot 12 jaar) bij het grootste deel van de jongeren geen actieve betrokkenheid was. Een aantal jongeren beschrijft deze fase als een periode waarin sociaal bewustzijn over hun plaats in de wereld niet vanuit henzelf komt maar vanuit hun opvoedende omgeving (ouders e.d.). Het eigen bewustzijn en daarmee de notie van wereldburgerschap groeit in de tienerjaren. In de periode die direct aan de uitzending vooraf ging lijkt wereldburgerschap een belangrijke plaats in te nemen in het leven van de meeste jongeren.

Figuur 1: Wereldburgerschap in de jaren vóór uitzending van huidige onderzoeksgroep

De hierboven gepresenteerde gegevens verschillen significant met de resultaten uit het vorige onderzoek in 2005 zoals weergegeven in onderstaande tabel. Deze gegevens leken aan te geven dat de mate van wereldburgerschap reeds vroeg aanwezig was maar minder snel groeide naar mate de jaren vorderde. De redenen voor deze verschillen zijn niet eenduidig aan te geven maar waarschijnlijk is de grootte van de onderzoeksgroep (6 in 2005, 46 nu) hier een belangrijke oorzaak van.

Figuur 2: Wereldburgerschap in de jaren vóór uitzending van de voorgaande onderzoeksgroep

3.1.3 Ervaringen tijdens de uitzending

In de meeste gevallen verliep de uitzending voorspoedig en stemde de locatie en werkzaamheden tijdens de uitzending de jongeren zeer tevreden. Onder de respondenten bevonden zich geen jongeren waarbij de uitzending is uitgelopen op een (totale) mislukking. Dit mag een indicator zijn voor de kwaliteit van het programma. Een terugkerend geluid is echter wederom de lengte van de uitzending bij starters die uitgezonden waren bij reguliere ontwikkelingsorganisaties; deze wordt vaak te kort gevonden.

“Ik heb lang rondgelopen met het idee dat de uitzending niet helemaal af was, omdat ik bepaalde doelen en verwachtingen die ik van te voren had, niet waar heb kunnen maken”

“net als je je helemaal op je plek voelt en het werk goed gaat, moet je weer weg. Ik had niet het idee dat ik klaar was na deze zes maanden, alhoewel de specifieke opdrachten wel af waren natuurlijk”

“(…) tja, en toen was ik opeens weer in Nederland terwijl ik nog niet het gevoel had dat het project zelfstandig kon lopen, erg frustrerend!”

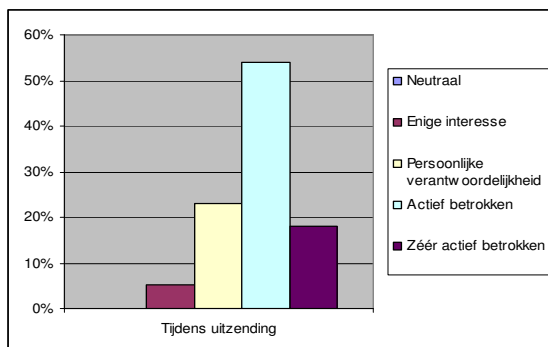
Veel jongeren hadden een lange periode nodig om te wennen aan de andere werkomstandigheden en hiërarchie in het OS-land. Met name een aantal starters geeft aan dat ze zich pas tegen het einde van de uitzending op hun plaats voelde (zie quotaties). Hierdoor begonnen zij vaak te laat aan hun kernactiviteiten waardoor een aantal jongeren teruggekeerd is met het gevoel nog niet klaar te zijn. Ook waren er soms problemen met het regelen van praktische zaken zoals huisvesting, vervoer etc. In veel gevallen bleken jongeren en partnerorganisaties hierbij meer ondersteuning van de Nederlandse lidorganisaties verwacht te hebben. Met name de jongeren die uitgezonden werden met een vrij “technische” opdracht bleken behoefte te hebben aan externe vakinhoudelijke ondersteuning aangezien deze in het land van uitzending meestal niet aanwezig was. E-Coaching zou dit gat in de toekomst wellicht kunnen dichten. De functie van de starter, en het feit dat het een professional is, wordt in sommige gevallen verder niet goed gecommuniceerd met de partnerorganisaties. Dit leidt bij sommigen tot de frustratie dat ze minder serieus genomen worden en binnen de organisatie bekend staan als “de trainee” of “de vrijwilliger”. Deze problematiek werd met name naar voren gebracht door starters wier opdrachtomschrijving niet direct gerelateerd kon worden aan de kernactiviteiten van de partnerorganisatie.

Het volgende kan worden gesteld over de ervaringen tijdens de uitzending:

- ✓ Veruit de meeste uitzendingen verliepen voorspoedig
- ✓ Veel jongeren hadden een lange periode nodig om te wennen aan de nieuwe werksituatie
- ✓ In sommige gevallen was praktische ondersteuning vanuit de PSO-lidorganisatie gewenst

Wereldburgerschap tijdens de uitzending

De mate van wereldburgerschap tijdens de uitzending stijgt enigszins ten opzichte van de periode direct voorafgaande aan de uitzending (vergelijk figuur 1 met figuur 3). Niet verwonderlijk, gezien de directe betrokkenheid met OS in werken en leven. Het overgrote deel van de jongeren omschrijft zichzelf als actief betrokken of zeer actief betrokken.

Figuur 3: Wereldburgerschap tijdens uitzending

3.1.4 Ervaringen (direct) na jongerenuitzending

Na afloop van de uitzendperiode komen de jongeren meestal weer terug in Nederland en staan ze voor een reeks uitdagingen waarvan de meest belangrijkste wellicht de zoektocht naar werk is. De uitzending zit uiteraard nog vers in het geheugen en speelt in deze periode dan ook nog een belangrijke rol. In onderstaande tabel is de mate waarin de uitzending aan de verwachtingen van de jongeren heeft voldaan weergegeven. Opmerkelijk is dat alle jongeren bepaalde verwachtingen uit hebben zien komen, echter, in verschillende mate. Een derde van de respondenten heeft alles kunnen doen wat hij of zij voor ogen had voorafgaande aan de uitzending.

Heeft de uitzending voldaan aan de verwachtingen?	
Helemaal	33 procent
In belangrijke mate	59 procent
In beperkte mate	8 procent

Tabel 6: Mate waarin de uitzending aan de verwachtingen voldeed

Een veel grotere groep heeft de meeste verwachtingen kunnen omzetten in realiteit. Naast de in de voorgaande paragrafen genoemde belemmeringen wordt als belangrijkste reden voor het niet uitkomen van verwachtingen aangegeven dat dingen vaak langzamer gaan dan voorzien.

“(...) in Nederland zou het misschien een kleine week duren om die gegevens op tafel te krijgen, bij [organisatie X] duurde het echter 2 maanden voordat ik ergens mee kon beginnen”

Het vinden van een baan

Bijna 60 procent van de jongeren had na terugkomst een periode waarin men geen betaald werk had (zie tabel 7). Veel hadden echter binnen een half jaar passend werk gevonden en binnen een jaar was drie kwart weer aan het werk in de gewenste richting. 14 procent van de ondervraagde had echter nog geen baan in de gewenste richting tijdens dit onderzoek, mede doordat sommigen pas recentelijk teruggekeerd waren. Een aantal ondervraagden gaven aan opnieuw te zijn gaan studeren en twee jongeren zijn niet direct begonnen met werken in verband met op komst zijnde gezinsuitbreiding.

Was je enige tijd zonder baan in de gewenste richting?	
Nee	42 procent
Ja, gedurende:	
1-3 mnd	31 procent
3-6 mnd	8 procent
6-12 mnd	5 procent
langer dan 1jr	0 procent
Anders	14 procent

Tabel 7: De periode voor het vinden van een baan na de uitzending

Het feit dat de meeste jongeren reeds snel weer werk vonden in de gewenste richting wil niet automatisch zeggen dat iedereen ook helemaal zijn gewenste plek gevonden had. Meerdere mensen gaven aan binnen hun richting op zoek te zijn naar een baan die (nog) beter aansluit bij hun ervaring. De vorm van dit onderzoek laat helaas weinig ruimte om hier duidelijke uitspraken over te doen; iets wat in een vervolg onderzoek wellicht verbeterd kan worden.

Hulp bij het zoeken van een baan

Was de gewenste werkrichting OS?	
Ja	68 procent
Nee, maar wel op het gebied van sociale vraagstukken etc. in Nederland	11 procent
Nee	22 procent

Tabel 8: Gewenste werkrichting na uitzending

Gevraagd naar de gewenste werkrichting na de uitzending gaf een meerderheid (68 procent) aan graag weer werkzaam te willen zijn in de OS sector of in een op Nederland gerichte sociale sector. 22 procent gaf aan niet op zoek te zijn geweest naar een baan in de OS. Opvallend hierbij is dat het overgrote deel van deze jongeren een achtergrond had in een niet direct aan OS gerelateerd veld, met name journalistiek en de kunsten. Door beperkingen in de gebruikte enquête is voor slechts 40 procent van de uitgezonden jongeren met honderd procent zekerheid te zeggen dat zij na hun uitzending werk hebben gevonden in de OS sector. We vermoeden echter dat in werkelijkheid rond de 60 procent binnen een jaar werk in de OS heeft gevonden⁵.

Ondanks het feit dat de meeste jongeren vrij snel een baan vinden geeft een aanzienlijke hoeveelheid jongeren in de enquête aan meer hulp van de lidorganisatie verwacht te hebben. 76 procent van de ondervraagden zegt geen hulp gehad te hebben bij het vinden van een baan. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat hier een groot deel van de 22 procent mensen bij zit die niet op zoek waren naar een baan in de OS sector. Met name de groep mensen die ten tijde van dit onderzoek werkloos waren, geen baan konden vinden in de gewenste sector (25 procent) of langer dan een half jaar gezocht hebben naar een baan gaven aan hulp vanuit de lidorganisatie erg gemist te hebben.

Heeft de organisatie geholpen bij het vinden van een baan?	
Ja, in belangrijke mate	15 procent
Ja, in zekere mate	9 procent
Nee	76 procent

Tabel 9: Hulp van PSO-lidorganisatie bij het vinden van een baan

Respondenten geven aan dat het moeilijk voor ze was om een ingang te vinden in de OS sector omdat ze weinig contacten hadden in deze sector in Nederland. Verschillende malen worden daarom ook suggesties gedaan voor een betere begeleiding op dit vlak na afloop van de uitzending. Twee respondenten gaven tevens aan dat hun starters uitzending ze nog steeds niet kwalificeerde voor een leuke baan in de OS sector.

“Wat is er nu mooier om ons in de OS branche te houden!”

“een vacaturebank voor terugkomers”

“ondersteuning dmv een loopbaancoach/ gesprekspartner om mogelijke sollicitaties mee te bespreken zou niet onaardig zijn geweest.”

⁵ Dit komt door een aantal factoren. Allereerst was het antwoord op deze vraag uitsluitend te verkrijgen door een aantal antwoorden met elkaar te correleren. Helaas hadden niet alle respondenten alle vragen (volledig) ingevuld waardoor er statistisch gezien voor een deel van de respondenten geen betrouwbare data voorhanden was. Als we alleen kijken naar de respondenten die *alle* vragen ingevuld hadden én langer dan een jaar geleden terugkeerden komen we uit op een percentage van 63%. Als we dezelfde berekening uitvoeren voor de gehele groep komen we echter op 40%. Voorts hebben we voorafgaand aan dit onderzoek geen scherpe definitie vastgesteld welke werkzaamheden tot 'de OS-sector' gerekend moet worden. Het is wenselijk de vraagstelling op dit punt voor een eventueel vervolgonderzoek aan te passen.

Hoe vinden jongeren een baan?

Uit de onderzoeksdata komt naar voren dat een deel van de jongeren die een baan heeft deze heeft gevonden door middel van een netwerk van contacten binnen de door hun gewenste sector. 24 procent krijgt (enige) hulp van de lidorganisatie. Vier jongeren gaven aan voor zichzelf begonnen te zijn, twee zijn zelfs wederom actief in het land van uitzending. Ook contacten die voortkwamen uit een eerdere opleiding of vrijwilligerswerk heeft een aantal jongeren aan werk geholpen. Wellicht zou er nagegaan kunnen worden of en hoe de lidorganisaties een rol kunnen spelen in het uitbreiden van het netwerk van jongeren zodat een groter percentage, sneller een baan vindt binnen de OS sector.

Na-traject

Afgaand op de data van de jongeren, bieden de meeste lidorganisaties, los van het eindgesprek, geen actief na-traject. De terugkomdag die twee keer per jaar georganiseerd wordt door PSO wordt erg gewaardeerd. Sommige respondenten geven aan last gehad te hebben van een zekere "dip". In de dip hadden zij veel behoefte om met mensen te praten, met name met hen die in eenzelfde situatie zitten.

"Verder vind ik schokkend, dat de reactie die ik het meest na terugkomst kreeg was: Oh leuk, heb je lekker vrijwilligerswerk gedaan..."

"soms blijft het voor mensen een wereld die heel ver bij hen vandaan ligt."

"Weinig mensen begrepen mijn situatie of dachten dat ik lekker een jaar vakantie had zitten vieren, daardoor had ik een erg grote behoefte om met 'lotgenoten' te praten aan wie je niet hoeft uit te leggen hoe het allemaal zit"

"Ik had veel behoefte om mijn verhalen, ervaringen en ook frustraties te delen met andere teruggekeerde jongeren"

Een aantal jongeren gaf aan het gevoel te hebben dat de lidorganisatie hun inzet niet gebruikte om de organisatie te verbeteren of lering uit te trekken. Een aantal respondenten liet weten in Nederland vanuit de lidorganisaties het gevoel te krijgen dat de waarde van hun uitzending niet juist werd ingeschat.

"Ik denk dat veel junioren inzicht kunnen geven in de goede en slechte voorbeelden van OS en/of donorbeleid welke nuttig kunnen zijn voor het bepalen van de kwaliteit van uitzendingen over termijn."

Tenslotte gaven sommige respondenten aan dat het hen ontbrak aan professionele reflectie na afloop van de uitzending. Bijvoorbeeld een eindgesprek over de inhoudelijke resultaten van de uitzending met een expert op het terrein van de uitgezondene.

Het volgende kan worden gesteld over de ervaringen (direct) na de jongerenuitzending:

- ✓ Voor de meeste jongeren heeft de uitzending in belangrijke mate of helemaal aan de verwachtingen voldaan.
- ✓ Iets meer dan de helft van de jongeren waren enige tijd werkloos na afloop van de uitzending.
- ✓ De gewenste werkrichting was voor meer dan drie kwart van de jongeren de OS of op het gebied van sociale vraagstukken etc. in Nederland.
- ✓ Lidorganisaties boden weinig hulp bij het vinden van een baan. Dit was wel gewenst
- ✓ Sommige jongeren hadden het gevoel dat de lidorganisatie hun ervaringen niet inzette voor organisatie verbetering of om lering uit te trekken.

3.1.5 Loopbaan tot 3 jaar na jongerenuitzending (huidige onderzoeksgroep)

In deze paragraaf nemen we de loopbaan van de jongeren tot 3 jaar na de uitzending onder de loep. Tabel 10 laat zien dat de meeste respondenten 1 tot 2 banen in de door hun gewenste richting hebben gehad na terugkeer van hun uitzending. 13 procent heeft nog geen baan kunnen vinden in de gewenste sector en uit de enquête blijkt dat drie kwart van deze groep nog steeds actief zoekt naar een baan in de juiste richting.

Aantal banen in gewenste sector na uitzending	
0	13 procent
1	45 procent
2	24 procent
3	3 procent

Tabel 10: Aantal banen na uitzending

Verder heeft 55 procent van de respondenten na afloop van de uitzending niet meer in het buitenland gewerkt. 35 procent geeft aan één of meerdere opdrachten in het buitenland gedaan te hebben. Van de resterende 10 procent zijn een groot deel regelmatig voor korte periodes uitgezonden via hun werk.

Mening over OS als werkomgeving

Tijdens de jongerenuitzending hebben de jongeren doorgaans leerervaringen opgedaan en hebben kunnen bijdragen aan ontwikkelingen van het programma in het OS land. In paragraaf 3.1.4 is aangegeven in hoeverre de jongerenuitzending de voorafgaande verwachtingen heeft doen uitkomen. Maar hoe heeft de jongerenuitzending de mening over OS als werkomgeving beïnvloed? Tabel 11 laat zien welke invloed de jongerenuitzending op de mening over OS als werkomgeving heeft gehad.

Mening over OS sector als werkomgeving na uitzending	
Positief	47 procent
Gematigd positief	32 procent
Neutraal	12 procent
Gematigd negatief	6 procent
Negatief	3 procent

Tabel 11: Mening over OS als werkomgeving na uitzending

Het grootste deel van de respondenten (79 procent) geeft aan dat de jongerenuitzending een positieve of gematigd positieve invloed heeft gehad op de meningsvorming over OS. Toch is er een groep die minder enthousiast was.

“Mijn ervaringen in X hebben mij doen inzien dat er vanuit de OS sector nog steeds een neo koloniale werking uitgaat. Ik ben nog steeds erg sociaal bewogen maar ik ben van mening dat uitzendingen zoals de mijne niet de juiste manier zijn om problemen te veranderen.”

“De uitzending was veel te kort”

“Ik geloof dat OS meer aan ‘goede bedoelingen’ management doet dan concrete veranderingen initiëren. Ik zag tijdens mijn uitzending veel dingen positief veranderen, maar evenzoveel zaken negatief veranderen. Dat maakte mij een beetje hopeloos.”

De negatieve meningen lijken met name te doelen op specifieke ervaringen in een bepaald land en de argumenten lijken niet gebaseerd op de OS sector in het algemeen. Desalniettemin hebben deze negatieve ervaringen op sommigen een uitwerking gehad waarbij zij negatiever zijn geworden over de werkzaamheden in de sector. Helaas heeft niet iedereen zijn oordeel van commentaar voorzien.

Invloed jongerenuitzending op loopbaan

Voor de meting van het effect van de jongerenuitzending, is de vraag over de invloed van de uitzending op de invulling van de huidige baan (indien van toepassing) van belang. Tabel 12 geeft helderheid:

Invloed van uitzending op invulling huidige baan	
Doorslaggevend	9 procent
Belangrijk	59 procent
Beperkt	22 procent
Geen	9 procent

Tabel 12: Invloed van uitzending op invulling huidige baan

We zien dat voor nagenoeg alle respondenten de uitzending op zijn minst enige invloed heeft gehad op de invulling van zijn/haar huidige baan. De respondenten die aangaven dat de uitzending een beperkte invloed had op de huidige baan waren voornamelijk niet werkzaam in de OS/sociale sector.

Relevantie van opgedane kennis en vaardigheden

Voor de meting van het effect van de uitzending op de professionele loopbaan is niet alleen van belang hoe de huidige baan wordt ingevuld maar ook in hoeverre de jongeren vinden dat opgedane kennis en ervaring relevant is voor de verdere loopbaan. Hierbij kan de loopbaan binnen en buiten de OS onderscheiden worden, voor zover van toepassing.

Baan binnen OS: heb je het idee dat de opgedane kennis relevant is voor je verdere loopbaan?	
Helemaal	45 procent
In belangrijke mate	39 procent
In beperkte mate	16 procent

Tabel 13: Relevantie opgedane kennis voor loopbaan binnen OS

Baan buiten OS: heb je het idee dat de opgedane kennis relevant is voor je verdere loopbaan?	
Helemaal	26 procent
In belangrijke mate	41 procent
In beperkte mate	33 procent

Tabel 14: Relevantie opgedane kennis voor loopbaan buiten OS

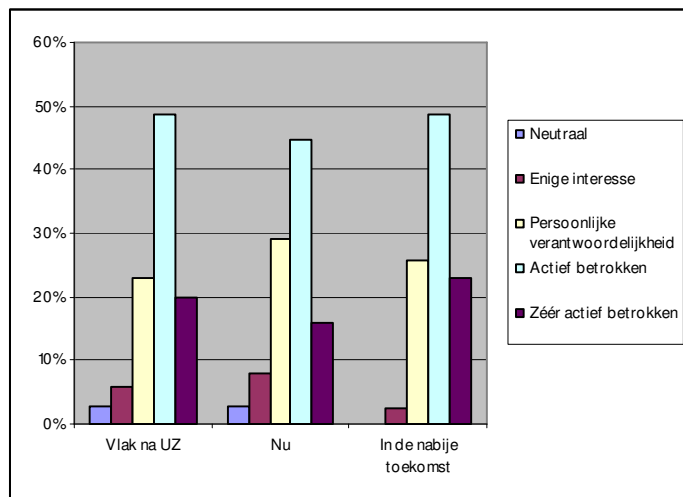
Het is niet verwonderlijk dat de relevantie van opgedane kennis en ervaring binnen de OS als hoger wordt ingeschat, maar dat ongeveer de helft van de enquête respondenten die deze vraag invulden de relevantie voor buiten de OS in belangrijke mate of helemaal relevant vinden is interessant. Dit doet vermoeden dat het leereffect niet alleen vakmatig is maar ook competenties versterkt op gebied van samenwerken, inschattingsvermogen, probleemoplossing en dergelijke.

Het volgend kan worden gesteld over de loopbaan tot 3 jaar na de uitzending:

- ✓ De meeste jongeren hebben 1 tot 3 banen gehad na afloop van de uitzending.
- ✓ De meeste jongeren waren na afloop van de uitzending positief gestemd over de OS als werkomgeving.
- ✓ Voor het grootste deel van de jongeren had de uitzending een belangrijke of doorslaggevende invloed op de invulling van hun huidige baan.
- ✓ Tijdens de uitzending opgedane kennis en vaardigheden worden door de meeste jongeren relevant geacht voor hun loopbaan, zowel binnen als buiten de OS.

Wereldburgerschap na uitzending

We zien dat de mate van wereldburgerschap na uitzending iets terugvalt maar vervolgens vrij stabiel blijft. Het lijkt er dus op dat de mate van wereldburgerschap die mensen zichzelf toekenden vlak voor en tijdens de uitzending doorgezet wordt in de periode daarna (feitelijk en naar verwachting).

Figuur 4: Wereldburgerschap na de uitzending

3.1.6 Loopbaan meer dan 3 jaar na jongerenuitzending (voorgaande onderzoeksgroep)

Zoals eerder gezegd, hebben we om een beeld te krijgen van de loopbaan van jongeren op de langere termijn, een korte enquête doen uitgaan naar de onderzoeksgroep van het vorig onderzoek uit 2004/2005. De bevindingen van de 11 respondenten zullen we in deze paragraaf samenvatten.

Belang van de jongerenuitzending op huidige loopbaan

Van de ondervraagde jongeren werkt 63 procent⁶ in de OS sector, de overige groep werkt buiten de OS (27 procent) of is werkloos (10 procent). Gevraagd naar het belang van de jongerenuitzending op de huidige loopbaan geeft iets meer dan de helft van de respondenten (53 procent) aan dat dit groot tot zeer groot is geweest. De rest geeft aan dat de uitzending "enige invloed" heeft gehad op de huidige carrière situatie. Dit is in lijn met de antwoorden van de nieuwe onderzoeksgroep. Slechts twee mensen zijn nog steeds actief op zoek naar werk in de OS sector en één geeft aan het wel te ambiëren maar niet actief op zoek te zijn.

"Het is een zeer belangrijke ervaring geweest, die maakt dat ik flexibel ben in mijn werk in Nederland en met een andere blik situaties kan bekijken."

"Door de opgedane veldervaring van de jongerenuitzending (en mijn postdoc in Humanitarian Assistance) was het voor mij relatief makkelijk een baan in de OS te vinden. Het is een leerzame (en heftige) start van je OS loopbaan, die na terugkomst in NL smaakt naar meer."

Eén respondente gaf aan dat de uitzending een negatieve impact heeft gehad op haar carrièrepad. Doordat haar uitzending destijds niet goed verlopen was, bleek het moeilijk om aan een baan te komen. Het netwerk van contacten gerelateerd aan haar uitzending werkte in dit geval tegen haar.

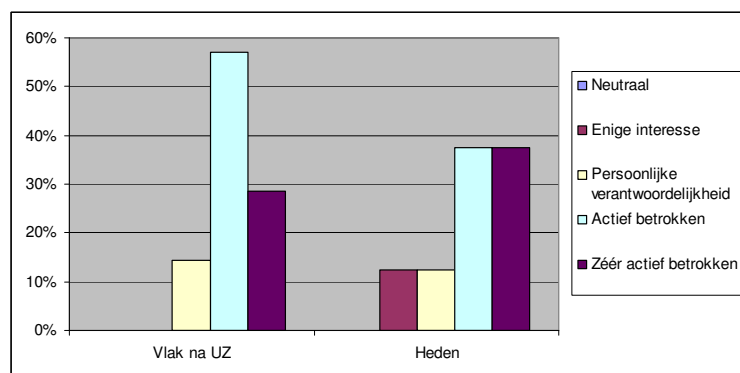
Het volgende kan worden gesteld over de loopbaan meer dan 3 jaar na de uitzending:

- ✓ iets meer dan de helft van de respondenten geeft aan dat de uitzending een grote tot zeer grote invloed heeft gehad op de huidige loopbaan.

⁶ Voor de berekening van dit percentage gelden dezelfde kanttekeningen als voor de berekening van het percentage voor de nieuwe onderzoeksgroep. Zie ook de voetnoot op pagina 19.

Wereldburgerschap

Bij de voorgaande groep uitgezonden jongeren lijkt de mate van wereldburgerschap lichtelijk veranderd te zijn in zowel de negatieve als positieve zin. Er zijn nu met name méér zeer actieve wereldburgers in vergelijking met de periode direct na de uitzending. Er zijn echter ook respondenten die minder betrokken wereldburgers zijn geworden. Wat verder opviel was dat 88 procent van de geënquêteerden nog steeds regelmatig contact heeft met zijn of haar organisatie in het Zuiden. Een duidelijk teken van betrokkenheid.

Figuur 5: Wereldburgerschap na uitzending volgens de voorgaande onderzoeksgroep

3.1.7 Algemene invloed jongerenuitzending op het persoonlijk leven

In deze paragraaf komt de invloed van de jongerenuitzending op het persoonlijk leven aan bod: in hoeverre spelen OS-gerelateerde en sociaal-maatschappelijke vraagstukken in het dagelijkse sociale leven een rol en in hoeverre is dit veranderd als gevolg van de uitzending.

Uit onze onderzoeksdata blijkt, niet geheel onverwacht, dat alle uitgezonden jongeren ook bovengemiddeld betrokken zijn met OS buiten hun werk. 62 procent van de uitgezonden jongeren geeft zelfs aan dat zij naast hun werk hun kennis en vaardigheden op minstens drie manieren inzetten. De volgende zaken werden hierbij het meest genoemd:

- Abonnement op een OS-vakblad
- Reizen in OS-landen
- Een vriendennetwerk in de OS-wereld

Gevraagd naar de impact van de uitzending op de betrokkenheid van de jongeren kwam naar voren dat de helft van de jongeren vindt dat zij na hun uitzending meer betrokken zijn geraakt bij de OS sector. De andere helft geeft aan dat dit gelijk gebleven is. Zij waren al betrokken.

Betrokkenheid bij OS na uitzending	
Sterker geworden	51 procent
Hetzelfde gebleven	49 procent

Tabel 15: Betrokkenheid bij OS na uitzending

De impact beperkt zich vaak niet tot een grotere betrokkenheid bij de OS sector. Meerdere respondenten geven aan dat de uitzending hen ook verrijkt heeft als mens en de wijze waarop zij in het leven staan.

"(...) mijn ervaringen in X hebben me sterker gemaakt als mens en het beïnvloedt nog steeds de manier waarop ik anderen benader"

"(...) ik merk dan ook dat de uitzending me veel meer heeft gegeven dan een interessante werkervaring. Als ik terug denk aan hoe ik toen was (...) ben ik ontzettend veranderd en sterker geworden"

Ook heeft de uitzending vaak een grote impact gehad op het interessegebied van de uitgezondenen. Hoewel dit voornamelijk zijn uitwerking heeft op het professionele leven van de uitgezondene, laat het ook zijn sporen na in de privé-sfeer.

“Ik merk dat ik me na de uitzending meer bezig houd met Zuidelijk Afrika”

*“Laatst toen met die *ramp in X*, toen heb ik ze meteen opgebeld en gevraagd hoe ik kon helpen. Het is allemaal toch een stuk persoonlijker geworden”*

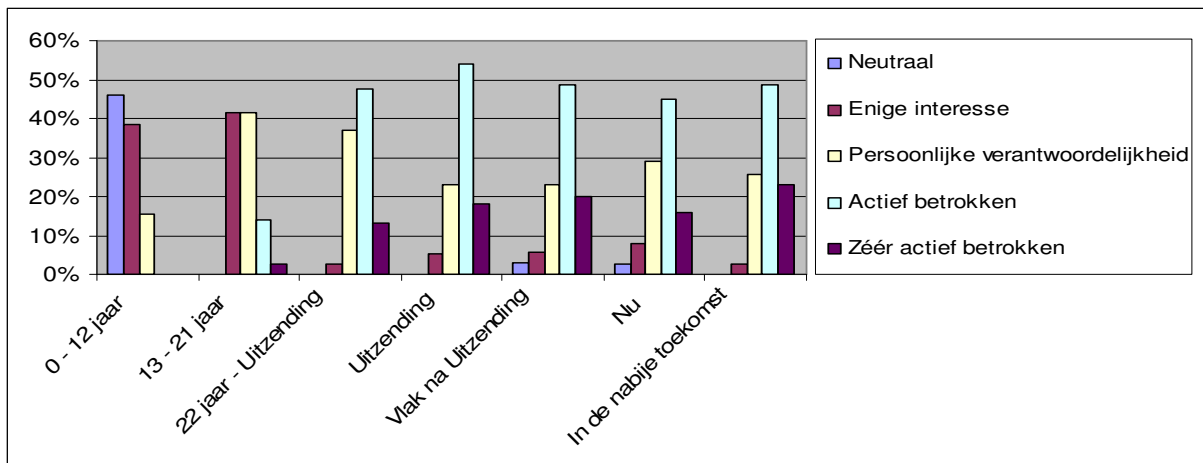
Het volgend kan worden gezegd over de algemene invloed op het persoonlijke leven:

- ✓ Alle jongeren zijn ook naast hun werk betrokken bij aan OS gerelateerde zaken
- ✓ De betrokkenheid bij OS is sterker geworden of hetzelfde gebleven (en was doorgaans al sterk).

Wereldburgerschap in vogelvlucht

De mate van wereldburgerschap is een goede indicator om de betrokkenheid van respondenten te meten ten aanzien van de OS-sector en sociale initiatieven. In onderstaande figuur is de ontwikkeling in burgerschap geprojecteerd naar leeftijdscategorie. Opvallend is dat de meeste respondenten zich voor hun twintigste levensjaar niet vaak kwalificeren als actief betrokken wereldburger en voor de meeste blijft het dan ook tot “enige interesse” of “persoonlijke verantwoordelijkheid”. Vlak voor aanvang van de uitzending komt hier echter een drastische verandering in. Jongeren zien zichzelf voornamelijk als actief betrokken hetgeen zich doortrekt in de uitzending. Tijdens de uitzending en daarna beschrijven de meeste jongeren zich als actieve wereldburgers. Na de uitzending neemt de betrokkenheid af. Dit lijkt een oorzaak te hebben in de periode van werkloosheid bij sommigen. Echter de meesten zien de toekomst zonnig in en voorspellen dan ook een stijging van de mate van wereldburgerschap in de nabije toekomst.

Wat naar voren lijkt te komen uit deze gegevens is dat wereldburgerschap geïdentificeerd wordt met actie. Het actief een (professionele) functie bekleden waarmee men invloed heeft op de wereld om zich heen.

Figuur 6: Wereldburgerschap in vogelvlucht: alle fasen

3.1.8 Opmerkingen jongeren over Youth Zone

We hebben de jongeren een kans geboden opmerkingen te geven over het PSO jongerenprogramma. In deze paragraaf wordt hier een overzicht van gegeven. Sommige suggesties zijn overigens ook al gegeven in voorgaande paragrafen.

Suggesties jongeren voor Youth Zone programma:

- Uitbreiding / vormgeving van een begeleidend na traject gericht op het benutten van opgedane kennis door de lidorganisatie, de reïntegratie in het 'normale' leven en het vinden van werk in Nederland
- Starters: langere uitzendingen
- Creëren van grotere betrokkenheid van jongeren bij de activiteiten van de lidorganisatie na afloop van uitzending.
- Hulp van lidorganisaties bij het vinden van een baan en/of het creëren van een netwerk binnen de OS
- Meer vakinhoudelijke ondersteuning in het veld (E-coaching?)
- Gebruik ervaringen van jongeren voor "organisatieleren"

Conclusies jongeren over Youth Zone programma:

- Goede leerschool voor praktijkkennis over de OS-sector
- Men is dankbaar voor de kans die is gegeven om een loopbaan in de OS te beginnen

Suggesties voor PSO

De resultaten van het onderzoek lieten zien dat de relatie tussen PSO en de jongeren over het algemeen van administratieve aard is. De precieze rol van de organisatie is bij jongeren vaak onduidelijk, hoewel er meerdere malen de waardering uitgesproken wordt voor het mogelijk maken van het jongerenprogramma. Er worden echter ook suggesties gegeven aan de organisatie voor verbeteringen. Deze zijn voornamelijk van administratieve aard en zijn als volgt samen te vatten:

- Betere communicatie met de jongeren over salariëring, toelages etc.;
- Betere algehele communicatie over procedures e.d.;
- Het idee leeft dat er vanuit de ondersteunende diensten van PSO geen betrokkenheid leeft richting de uitgezonden.

"Ik heb de eerste twee maanden herhaaldelijk contact gezocht over de maandelijkse toelage, die in eerste instantie niet werd overgemaakt. Gedurende dat proces moest ik er zelf achterkomen dat mijn contactpersoon bij PSO de organisatie had verlaten."

"Na twee maanden rood gestaan te hebben kreeg ik eindelijk een bedrag op mijn rekening gestort. Helaas bleek dit bedrag niet juist en ontbrak een specificatie (toch normaal bij een professionele organisatie?). Daarna kostte het me wederom 'tig' keer bellen en e-mails naar Nederland om uitleg te krijgen. Vooral het structureel niet beantwoorden van voicemailberichten en e-mails veroorzaakte frustraties"

3.1.9 Conclusie: Jongeren

In deze paragraaf trekken we conclusies naar aanleiding van de resultaten in voorgaande paragrafen.

Allereerst is het interessant om te kijken naar de matching van de resultaten met de door PSO opgestelde doelstellingen voor het Youth Zone programma, met name doelstelling 1 en 3, omdat doelstelling 2 over de PSO-leden en partnerorganisaties gaat (zie ook paragraaf 1.1).

Over het behalen van de doelstellingen kunnen we het volgende concluderen.

Conclusie over doelstelling 1 Youth Zone programma, nieuwe kennis en vaardigheden opdoen met het werken in OS-landen, waarbij deze ervaringen in hun verdere persoonlijke en professionele leven worden meedragen vanuit het idee van 'wereldburgerschap':

- ✓ De Youth Zone uitzendingen dragen bij aan de professionele kansen voor jongeren op zowel de OS- als de niet OS-gerelateerde arbeidsmarkt.
- ✓ De ervaringen in het Zuiden dragen bij aan de persoonlijke ontwikkeling van jongeren

Conclusie over doelstelling 3 Youth Zone programma, de 'wereld' ervaringen en de ervaringsuitwisseling van de jongeren dragen bij aan draagvlakvergroting voor ontwikkelingssamenwerking in Nederland:

- ✓ Jongeren blijven na hun uitzending betrokken bij OS en laten dit blijken via werk en verschillende activiteiten in hun privé-leven.
- ✓ De positieve ervaringen van jongeren in het Zuiden dragen bij aan draagvlakversteving voor OS in Nederland.
- ✓ Er is geen bewijs geleverd voor de in het vorige onderzoek geconstateerde sterke positieve relatie van de uitzending met de mate van wereldburgerschap. De mate waarin een uitzending zorgt voor draagvlakversteving voor OS is dan ook niet impliciet verbonden aan het begrip wereldburgerschap.

Antwoorden op de vragen van de inventarisatie

Voor de inventarisatie van de jongeren onderzoeksgroep binnen het PSO Youth Zone programma hebben we een aantal kernvragen gesteld (paragraaf 2.2). We zullen deze hieronder beantwoorden.

Vraag: *Wat zijn achtergrond en verwachtingen van de jongeren die gebruik maken van het programma?*

- ✓ Alle jongeren zijn hoogopgeleid (HBO of WO) en de meeste zijn bij aanvang van de uitzending minder dan een jaar geleden afgestudeerd.
- ✓ De studies die uitgezonden jongeren volgden zijn voor het grootste deel studies met een grote multiculturele en internationale oriëntatie of studies direct gerelateerd aan ontwikkelingssamenwerking.
- ✓ Vrijwel alle jongeren hebben bij aanvang van de uitzending reeds ervaring in het buitenland en/of ontwikkelingslanden opgedaan, meestal via stage of studie.
- ✓ De mate van wereldburgerschap voorafgaande aan de uitzending is Hoog. Vrijwel alle jongeren typeren zichzelf als betrokken wereldburgers. Jongeren worden dus gerekruteerd uit een groep die reeds betrokken wereldburgers zijn/worden.
- ✓ De verwachtingen van jongeren zijn als volgt samen te vatten:

-Ervaring opdoen met ontwikkelingswerk in een ontwikkelingsland

-Erachter komen of werk in de sector bij hen past

-Ervaring opdoen met coaching

-Het uitbreiden/in de praktijk brengen van door studie/ervaring opgedane kennis

Vraag: Worden de kennis en vaardigheden die jongeren opdoen tijdens de uitzending door de jongeren als relevant ervaren voor de verdere professionele loopbaan binnen of buiten de OS-sector?

En,

Vraag: In hoeverre gebruiken jongeren hun (werk)ervaringen/competenties, opgedaan tijdens de uitzending, nog steeds bij de invulling van hun huidige functie/taken?

- ✓ Bijna alle jongeren hadden een jaar na uitzending werk gevonden in een gewenste richting.
- ✓ De uitzending heeft voor veel jongeren een belangrijke of doorslaggevende rol gespeeld in het begin van hun loopbaan.
- ✓ De kennis die jongeren op hebben gedaan tijdens hun uitzending wordt als relevant en bruikbaar beschouwd voor werk binnen en buiten de OS-sector.

Vraag: Hoe heeft de mate van wereldburgerschap zich ontwikkeld gedurende het leven van de jongeren?

- ✓ In de vroege en late kinderjaren heeft wereldburgerschap nog een bescheiden plaats in het leven van de meeste jongeren. Naarmate men ouder, en daarmee onafhankelijker, wordt zien we de betrokkenheid toenemen.
- ✓ In de periode voorafgaand aan de uitzending (leeftijd fase begin twintig) kwalificeren de meeste jongeren als enigszins betrokken tot zeer betrokken wereldburgers.
- ✓ De uitzending "creëert" geen nieuwe wereldburgers, wel geeft het actieve wereldburgers een podium om actief te blijven.
- ✓ Wereldburgerschap lijkt door de jongeren vertaald te worden als "actie". Het actief aangaan van een (professionele) positie waarin men invloed kan hebben op de wereld om zich heen.

Voorgaande groep Youth Zone jongeren

Voor de groep jongeren die uitgezonden is geweest vóór 2005 - het onderwerp van het vorige Youth Zone onderzoek - hebben we een aantal aparte kernvragen geformuleerd. Deze worden nu beantwoord.

Vraag: Hoe is de mate van wereldburgerschap van in 2001 en 2002 uitgezondenen ontwikkeld sinds het vorige onderzoek?

- ✓ Bij de voorgaande groep uitgezonden jongeren lijkt de mate van wereldburgerschap lichtelijk veranderd te zijn in zowel de negatieve als positieve zin. Er zijn nu met name meer zeer actieve wereldburgers in vergelijking met de periode direct na de uitzending. Er zijn echter ook respondenten die iets minder betrokken wereldburgers zijn.

Vraag: Wat is het belang van de jongerenuitzending in de huidige carrière?

- ✓ Het belang van de jongerenuitzending op de loopbaan van de jongeren is ook na drie of meer jaar nog groot te noemen. Het heeft invloed op de wijze waarop jongeren invulling geven aan hun huidige loopbaan en de wijze waarop zij in het leven staan.

3.2 PSO-leden

De PSO-lidorganisaties vormen een belangrijke schakel in het Youth Zone programma. De PSO-leden vormen het gezicht van het programma voor de jongeren en zij zijn de spil in de organisatie van de uitzending, voor PSO en de ontvangende partnerorganisatie. In de volgende paragrafen zullen we dieper ingaan op de data aangaande de lidorganisaties.

3.2.1 Typologie lidorganisaties

Gedurende de onderzoeksperiode waren er 12 organisaties die via het PSO Youth Zone programma jongeren hebben uitgezonden naar hun partners in het Zuiden. Er is echter een groot verschil in de grootte van de organisaties als ook de omvang van de groep jongeren die zij uitgezonden hebben. Een overzicht van het aantal uitgezonden jongeren per organisatie is te vinden in tabel 2.

Gegevens	
Aantal lidorganisaties in programma	12
Aantal lidorganisaties in onderzoek	10

Tabel 16: Deelname lidorganisaties

Zoals in bovenstaande tabel te zien is hebben er van de 12 organisaties 10 meegedaan aan dit onderzoek. De reden van de twee organisaties om niet mee te doen aan het onderzoek was ingegeven door drukte of tijdsgebrek. Beide organisaties vertegenwoordigde echter slechts een klein deel van de jongeren. We menen dan ook dat we met de 10 onderzochte organisaties een goed beeld geven van de realiteit.

De onderzochte organisaties verschillen onderling in het soort uitzendingen. Sommigen beperkten zich uitsluitend tot uitzendingen van Juniordeskundigen, andere tot Starters. Weer anderen zonden in beide modaliteiten jongeren uit. Indien van toepassing zullen we dit onderscheid in de tekst weergeven. De onderzochte organisaties verschillen ook op vele andere vlakken, zoals ideologische grondslag en ontwikkelingsaanpak.

Het volgende kan worden gesteld over de onderzoeksdeelname en typologie van de PSO-lidorganisaties:

- ✓ 10 van de 12 lidorganisaties hebben gereageerd
- ✓ De onderzochte PSO-leden verschillen in het soort uitzendingen dat zij aanbieden en op ideologische grondslag en ontwikkelingsaanpak.

3.2.2 De verwachtingen van de lidorganisaties

Gevraagd naar de hoofddoelen van de Youth Zone uitzending voor de lidorganisatie werden de volgende antwoorden gegeven:

Doel	Percentage
Capaciteitsopbouw	89 procent
Persoonlijke ontwikkeling starter/junior	78 procent
Introduceren van nieuwe kennis	44 procent
Gesubsidieerde arbeidsplaats	11 procent
Positieve impact voor imago partner	11 procent

Tabel 17: Hoofddoelen van Youth Zone uitzending

Uit de gegevens komt naar voren dat capaciteitsopbouw voor de meeste lidorganisaties het belangrijkste motief is om jongeren naar het Zuiden te zenden, op de tweede plaats komt de persoonlijke ontwikkeling van de starter/juniordeskundige gevolgd door het introduceren van nieuwe kennis.

Deze antwoorden komen overeen met de doelstellingen van het PSO Youth Zone programma en zijn daarom ook niet verrassend. Wel verrassend zijn de antwoorden die gegeven werden op de vraag wat de lidorganisaties dachten dat de partnerorganisaties verwachten van de komst van een jongere:

Doel	Percentage
Gesubsidieerde arbeidsplaats	56 procent
Komst van een adviseur	44 procent
Een soort stagiair	22 procent
Interessante uitwisseling op gelijk niveau.	22 procent
Vertegenwoordiger van de organisatie	11 procent

Tabel 18: Veronderstelde verwachtingen partnerorganisaties

Het valt op dat de meeste lidorganisaties zelf een ander beeld hebben van de uitzending dan zij hun partners toeschrijven. Van de partners wordt met name verwacht dat zij uitkijken naar een gesubsidieerde arbeidsplaats en de komst van een adviseur. Dit laatste komt overeen met de verwachtingen van de lidorganisaties zelf, maar de financiële dimensie voor partners wordt door lidorganisaties duidelijk anders ingeschat. Dit zou er op kunnen wijzen dat de doelstellingen van het PSO jongerenprogramma blijven 'hangen' bij de lidorganisaties en niet duidelijk gecommuniceerd worden naar de partner. We zullen hier verder op in gaan in paragraaf 3.3.

Profiel van Youth Zone jongeren

Gevraagd naar de legitimiteit van de geldende leeftijdsbeperking in het Youth Zone programma (jongeren tussen de 20 en 32 jaar) geven alle organisaties aan dit een juiste afbakening te vinden. Er wordt echter wel aangegeven dat er in speciale gevallen uitzonderingen mogelijk zouden moeten zijn. Als voorbeelden voor een potentiële uitzondering werden migranten genoemd die door hun achtergrond een andere levensloop hebben gehad dan de gemiddelde Juniordeskundige van Nederlandse afkomst. Het Youth Zone programma moet dus gericht blijven op, zoals de naam al aangeeft; de jeugd. De toepasbaarheid van dit begrip/deze leeftijdsfase zou in sommige gevallen echter aanpasbaar moeten zijn aan het individu.

Tijdens dit onderzoek werd de lidorganisaties ook gevraagd om een profiel te schetsen van een starter en een juniordeskundige vanuit het gezichtsveld van de organisatie. De resultaten zijn weergegeven in de volgende tabellen.

Profiel van een Starter	
Individueel leren	<i>Grote focus</i>
Capaciteitsopbouw	<i>Relatief weinig focus</i>
Draagvlakvergroting in Nederland	<i>Grote focus</i>

Tabel 19: Profiel van een Starter volgens de PSO-lidorganisaties

Profiel van een Juniordeskundige	
Individueel leren	<i>Neutraal</i>
Capaciteitsopbouw	<i>Grote focus</i>
Draagvlakvergroting in Nederland	<i>Redelijk neutraal</i>

Tabel 20: Profiel van een Juniordeskundige volgens de PSO-lidorganisaties

Opvallend is dat er een groot verschil in gerichtheid is tussen de profielen van starters en juniordeskundigen. Bij starters ligt de focus bij lidorganisaties veel meer op het individu en wat hij/zij met de ervaring doet. Het concrete doel in het ontwikkelingsland is ondergeschikt. Bij juniordeskundigen daarentegen ligt de focus juist op de verrichtingen in het ontwikkelingsland, specifiek capaciteitsopbouw aldaar. De vraag rijst echter of dit profiel ook duidelijk is voor de starter, de juniordeskundige en de organisaties in het Zuiden. Uit paragraaf 3.1 lijkt naar voren te komen dat dit focusverschil niet bij alle jongeren duidelijk is. In paragraaf 3.3 zullen we toelichting geven op de uitkomsten met betrekking tot de partnerorganisaties.

De kwaliteiten en het niveau van starters en juniordeskundigen worden door de meeste lidorganisaties als *goed* beoordeeld en de kwalitatieve data lijken te indiceren dat er een grote tevredenheid bestaat over de verrichtingen van juniordeskundigen en starters.

Niveau van Youth Zone jongeren	
Goed	80 procent
Neutraal	20 procent

Tabel 21: Niveau van Youth Zone jongeren volgens PSO-lidorganisaties

<p>Het volgende kan worden gesteld over de verwachtingen van de PSO-leden:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Meestal is capaciteitsopbouw en persoonlijke ontwikkeling van de jongere het belangrijkste motief voor deelname aan het Youth Zone programma. ✓ Het bieden van een gesubsidieerde arbeidsplaats wordt door lidorganisaties aangegeven als hun beeld over het belangrijkste motief van partnerorganisaties voor deelname aan het programma. ✓ Capaciteitsopbouw wordt het belangrijkste geacht voor juniordeskundigen. ✓ Individueel leren en draagvlakvergroting in Nederland wordt het belangrijkste geacht voor starters ✓ Kwaliteit en niveau van juniordeskundigen en starters worden als gemiddeld tot groot beoordeeld.
--

3.2.3 De werving en selectie van Youth Zone jongeren

De aanvraag voor een Youth Zone jongere dient te geschieden door de partnerorganisatie in het Zuiden. De lidorganisatie arrangeert vervolgens een selectieprocedure waaruit een geschikte kandidaat naar voren komt. De onderzoeksdata wijzen niet uit dat deze procedure niet gevolgd wordt door lidorganisaties. Het is echter onduidelijk of de aanvraag vanuit de partner ook daadwerkelijk voor een *jongere* is. In een vervolgonderzoek zou dit wellicht nader onderzocht kunnen worden.

De selectie van een geschikte kandidaat en de communicatie hierover verschilt per lidorganisatie. De wenselijkheid van betrokkenheid van de partner bij keuze van kandidaten was voor de meeste organisaties neutraal, twee organisaties vonden het belangrijk en twee vonden het nagenoeg niet belangrijk. Opmerkelijk was dat de helft van de organisaties in dit onderzoek vrij weinig contact heeft met de partnerorganisatie tijdens de selectieprocedure. Er werd aangegeven dat de invloed van de partnerorganisatie wel groot is op de invulling van de functie en het takenpakket van de starter of juniordeskundige.

Bij de meeste organisaties is er wel enige wijze van overleg met de partner over de aan te nemen kandidaat in de laatste fase van de selectie. Bij de organisaties die er wel voor kozen om de partner intensief te betrekken bij de selectieprocedure verloopt dat ongeveer als volgt:

Allereerst wordt de partnerorganisatie gevraagd een profiel te geven voor de in Nederland uitgezette vacature. Na de initiële selectie van een of meerdere geschikte kandidaten wordt de partner gevraagd om goedkeuring te geven aan deze selectie, waar mogelijk is een vertegenwoordiger van de partner soms zelf bij de selectie aanwezig. In de praktijk lijken de meeste partners echter mee te gaan met de keuze van de lidorganisatie, waarop de starter of juniordeskundige naar het Zuiden gestuurd wordt.

De verschillen in selectieprocedure leiden niet tot een aantoonbaar structureel verschil in de kwaliteit van de uitzending. Wel kan het betrekken van de partnerorganisatie een positief capaciteitsopbouwend effect hebben.

<p>Het volgende kan worden gesteld over de werving- en selectieprocedure van Youth Zone jongeren:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ De partnerorganisatie speelt bij de meeste PSO-lidorganisaties een kleine rol in de werving- en selectie procedure van jongeren ✓ Er is geen correlatie tussen de betrokkenheid van de partnerorganisatie in de werving- en selectie procedure en de kwaliteit van de uitzending.
--

3.2.4 Begeleiding tijdens de uitzending

De actieve begeleiding van juniordeskundigen, starters en het coachen van partnerorganisaties wordt door alle lidorganisaties als verantwoordelijkheid van de partner gezien. De meeste organisaties volgen de ontwikkelingen wel, hoewel hier grote onderlinge verschillen in zitten. 67 procent van de lidorganisaties geeft aan dat er gedurende de uitzending contact is met de partnerorganisatie, 33 procent geeft aan dat dit slechts incidenteel gebeurt. Als er contact is gedurende een uitzending is dit vrijwel altijd begeleidend of informierend van aard.

Een aantal organisaties gaf aan dat sommige partnerorganisaties niet afdoende capaciteiten hebben om begeleiding te bieden, waardoor er voor de enthousiaste jongeren vaak minder mogelijk is dan zij voor ogen hadden. Dat leidt soms tot teleurstelling. Aangegeven wordt dat een betere voorbereiding van de jongeren zou kunnen helpen. Ook wordt meerdere malen "E-coaching" genoemd als mogelijke oplossing voor begeleidingsproblematiek. Hiermee is overigens in 2006/2007 geëxperimenteerd tijdens een pilot.

Hoewel er doorgaans geen actieve begeleiding van de jongeren is vanuit de lidorganisaties, geven meerdere organisaties wel aan goed contact te houden met de jongeren. Mochten er problemen zijn, dan wordt dit dan ook meteen geregistreerd. Een aantal organisaties werkt verder met lokale mentoren en/of coaches. Deze coach kan bijvoorbeeld een senior uitgezondene zijn die in hetzelfde land verblijft.

Het volgende kan worden gesteld over de begeleiding tijdens de uitzending:	
✓	De begeleiding wordt als verantwoordelijkheid van de partnerorganisatie gezien.
✓	De meeste lidorganisaties houden wel contact met jongeren en partnerorganisaties (monitoring)

3.2.5 Het Youth Zone programma binnen de organisatie

Zoals in tabel 21 is te zien, schatten de partnerorganisaties het belang van het Youth Zone programma voor de eigen organisatie verschillend in. 56 procent vindt dat het Youth Zone programma een belangrijke of zeer belangrijke rol speelt in de organisatie, maar de rest ziet geen specifieke positieve of negatieve bijdragen van het programma aan de organisatie.

Belang en plek van YZ programma binnen de organisatie	
Neutraal	44 procent
Belangrijk	44 procent
Zeer belangrijk	12 procent

Tabel 22: Belang van het Youth Zone programma voor de PSO-lidorganisaties

Tussen lidorganisaties zijn de meningen verdeeld over de concrete bijdrage van jongerenuitzendingen voor de organisatie. Juniordeskundigen en starters lijken over het algemeen veel meer begeleiding te vragen dan senioren, terwijl de opbrengsten voor de organisatie niet hoger zijn dan voor senioren. Als men puur naar de kosten en baten kijkt, is een jongere in veel gevallen dus niet voordelig. Sommige organisaties geven aan dat junioren vaak minder bijdragen aan de organisatie zelf. Dit punt ligt in lijn met de opmerkingen van jongeren dat zij het gevoel hebben dat er vaak geen interesse is in hun ervaringen en expertise uit het veld na afloop van de uitzending. Wellicht is er op dit punt dus ruimte voor het beter afstemmen van de verwachtingen van jongeren en lidorganisaties. Als pluspunt wordt genoemd dat juniordeskundigen/starters vaak een "frisse blik" bieden op het werk(gebied) van de organisatie. Het belang dat lidorganisaties hechten aan capaciteitsopbouw door *jongeren* (bijvoorbeeld t.o.v. senioren) is weergegeven in onderstaande tabel.

Belang van capaciteitsopbouw door jongeren	
Neutraal	67 procent
Belangrijk	22 procent
zeer belangrijk	11 procent

Tabel 23: Belang van Capaciteitsopbouw binnen het Youth Zone programma

Opvallend is dat het grootste deel van de organisaties het belang van capaciteitsopbouw door jongeren als “neutraal” aanmerkt. Helaas hebben we geen cijfers over het belang van capaciteitsopbouw door senioren of andere groepen maar het beeld dat ontstaat geeft aan dat het belang van capaciteitsopbouw door jongeren voor de lidorganisaties een kleine rol speelt.

De meeste organisaties in dit onderzoek (67 procent) geven aan dat het PSO Youth Zone programma niet het enige programma is dat zich specifiek op jongeren richt. Het zou interessant zijn om het PSO Youth Zone programma te vergelijken met deze andere programma's. Hier is echter een vervolgonderzoek voor nodig.

Het grootste deel van de organisaties geeft verder aan dat de jongerenuitzendingen er toe bijgedragen hebben dat de band met de partnerorganisatie verstevigd werd. De jongere functioneerde in dit geval dus als een soort ambassadeur die de band tussen de twee organisaties vergrootte. 78 procent van de organisaties geeft dan ook aan dat er na afloop van een uitzending aanvragen zijn gekomen voor een vervolguitzending. Een teken dat een eerdere uitzending blijkbaar goed is ontvangen.

Tot slot geeft 86 procent van de responderende organisaties aan in staat te zijn om de geleerde lessen en feedback op een goede wijze te verwerken in hun beleid en aanpak.

Het volgende kan worden gesteld over het belang van het Youth Zone programma binnen de PSO-lidorganisaties:

- ✓ Bij iets meer dan de helft neemt het Youth Zone programma een belangrijke tot zeer belangrijke plek in de organisatie in.
- ✓ Binnen sommige PSO-lidorganisaties zijn de meningen over de concrete bijdrage van jongerenuitzendingen verdeeld.
- ✓ De meeste organisaties geven aan dat de band met de partnerorganisaties verbeterde door de Youth Zone uitzendingen.
- ✓ De meeste PSO-leden hebben ook nog andere programma's die zich specifiek op jongeren richten.

3.2.6 Rol van uitgezonden jongeren in lidorganisaties na terugkomst

Twee derde van de organisaties in dit onderzoek gaf aan een actief na-traject te bieden aan terugkerende starters en juniordeskundigen. Dit programma bestaat in alle gevallen voornamelijk uit een eindgesprek en de inzet van jongeren bij draagvlakversterkende activiteiten in Nederland. Opvallend is dat geen van de organisaties het vinden van werk aan de orde stelt of een bijdrage daaraan tot de taken rekent in het na-traject. Ook gaf geen van de organisaties aan de kennis en ervaringen van de jongeren op een structurele wijze in te zetten voor “organisatieleren” oftewel het benutten van inzichten en ervaringen om de eigen (OS) aanpak te verbeteren. Beide punten worden door jongeren echter aangegeven als “gemis” en wellicht is een nadere reflectie dan ook wenselijk. Wat het laatste punt betreft valt er op te merken dat een aantal organisaties zelf aangeeft dat de bijdrage van jongeren op de eigen organisatie nihil is. Er is dus wellicht niet voldoende belangstelling geweest in de mogelijke lessen die getrokken kunnen worden uit de ervaringen van jongeren.

Het volgende kan worden gesteld over de rol van jongeren in PSO-lidorganisaties na terugkomst:

- ✓ Het na-traject voor terugkerende jongeren blijft bij de meeste organisaties beperkt tot een eindgesprek.

3.2.7 Kwaliteitsoordeel PSO Youth Zone programma door lidorganisaties

Een goede band tussen PSO en de lidorganisaties is cruciaal in de goede implementatie en uitvoer van het PSO Youth Zone programma. In dit onderzoek is dan ook gekeken naar de kwaliteit van deze band vanuit het oogpunt van de lidorganisaties. Uit onderstaande tabel blijkt dat de communicatie van PSO naar de lidorganisatie als goed wordt beschouwd. Er worden geen duidelijke kanttekeningen geplaatst.

Communicatie van PSO naar uw organisatie	
Neutraal	44 procent
Goed	44 procent
Zeer goed	11 procent

Tabel 24: Communicatie van PSO naar de lidorganisaties

De communicatie van PSO naar de starter/juniordeskundige wordt anders beoordeeld. Veel organisaties merken hier echter bij op dat ze hierover niet goed op de hoogte zijn en dat de meeste informatie hen via "horen zeggen" is toegekomen. Een aantal lidorganisaties bevestigt echter de klachten van jongeren over de bereikbaarheid van PSO. Met name het niet terugkoppelen van e-mail en telefoonverkeer wordt als minpunt genoemd. De meeste onbeantwoorde communicatie gaat over suppletievergoedingen en salariëring.

Communicatie van PSO naar starter/juniordeskundige	
Slecht	29 procent
Neutraal	29 procent
Goed	43 procent

Tabel 25: Communicatie van PSO naar de starter/ juniordeskundige volgens lidorganisaties

Omgaan met feedback vanuit lidorganisaties	
Slecht	13 procent
Neutraal	38 procent
Goed	38 procent
Zeer goed	13 procent

Tabel 26: Omgang van PSO met feedback vanuit lidorganisaties

Administratieve uitvoering en bereikbaarheid	
Slecht	33 procent
Neutraal	33 procent
Goed	17 procent
Zeer goed	17 procent

Tabel 27: De administratieve uitvoering van taken door PSO en haar bereikbaarheid

3.2.8 Conclusie: PSO-lidorganisaties

In deze paragraaf zullen we conclusies trekken naar aanleiding van belevingen en ervaringen van PSO-lidorganisaties. Allereerst is het interessant om te kijken naar de matching van de resultaten met de door PSO opgestelde doelstellingen voor het Youth Zone programma, met name doelstelling 2 omdat doelstelling 1 en 3 vooral uit het perspectief van de jongeren is gesteld (zie paragraaf 1.1).

Over het behalen van deze doelstelling kunnen we het volgende stellen:

Conclusie over doelstelling 2, de PSO-leden en hun partners krijgen de mogelijkheid om gebruik te maken van het enthousiasme en de nieuwe kennis van jongeren. Die kunnen worden ingezet ter ondersteuning van de partnerorganisaties:

- ✓ PSO-lidorganisaties zijn tevreden over de jongeren en hetgeen bereikt wordt met de jongerenuitzendingen.
- ✓ Met name over de uitvoer van het werk van jongeren in het Zuiden is men tevreden.
- ✓ Over het belang van het Youth Zone programma binnen de eigen organisatie zijn PSO-lidorganisaties nog verdeeld.

Voor de inventarisatie van de lidorganisatie onderzoeksgroep binnen het PSO Youth Zone programma hebben we ook een aantal kernvragen gesteld (paragraaf 2.2). We zullen deze hieronder beantwoorden.

Vraag: *Hoe wordt de jongerenuitzending georganiseerd, gecoördineerd en geïmplementeerd: wel of niet in samenspraak met de partnerorganisaties?*

- ✓ De aanvraag voor een juniordeskundige of starter dient te geschieden vanuit de partnerorganisatie in het Zuiden. Dit gebeurt in de praktijk.
- ✓ De werving van kandidaat juniordeskundigen en starters geschiedt bij alle organisaties anders. De meeste organisaties geven de partner wel enige vorm van inspraak, maar over het algemeen is de rol van de partner beperkt.
- ✓ Tijdens de uitzending ligt de grootste verantwoordelijkheid bij de partnerorganisaties. Zij coördineren, implementeren en organiseren de uitzending in het land zelf. De meeste lidorganisaties volgen de gang van zaken op afstand.

Vraag: *Wat is de rol en plaats van jongerenuitzendingen binnen de lidorganisaties?*

- ✓ De rol van jongerenuitzendingen is bij alle organisaties verschillend. Bij sommige organisaties speelt het een zeer grote rol en bij anderen heeft de jongerenuitzending slechts een aanvullend karakter, een leuk extraatje.
- ✓ Bij een aantal organisaties lijkt de jongerenuitzending nog wel ter discussie te staan op het punt van "doelmatigheid", met name in vergelijking met de uitzendingen van senior deskundigen.

Vraag: *Wat doen de lidorganisaties met de door jongeren opgedane ervaringen en bevindingen?*

- ✓ Alle organisaties bieden een zeker na-traject aan. Dit na-traject bestaat in vrijwel alle gevallen uit een afsluitend gesprek en/of het inzetten van een jongere voor draagvlakversterkende activiteiten.
- ✓ Het (actief) vinden van werk of en zoeken naar nieuwe werkzaamheden binnen de eigen organisatie gebeurt bij geen enkele lidorganisatie.
- ✓ Uit de onderzoeksdata blijkt dat de meeste organisaties de opgedane inzichten en kennis van jongeren niet gebruiken om de eigen (OS) aanpak te verbeteren.

3.3 Partnerorganisaties

Het Youth Zone programma dankt haar bestaansrecht voor een groot deel aan de partnerorganisatie. De bijdrage en activiteiten van zowel PSO, de lidorganisaties als de jongeren zijn er hoofdzakelijk op gericht om de capaciteit van de partnerorganisaties te versterken. In deze paragraaf worden de resultaten van het onderzoek met betrekking tot de partnerorganisaties belicht.

3.3.1 Gegevens van de inventarisatie

De bevindingen van de partnerorganisaties brachten moeilijkheden met zich mee. Praktische zaken als taal en cultuurverschillen en de algehele bereikbaarheid van deze organisaties vormden grote uitdagingen. Zoals in tabel 28 te zien is hebben we contact gehad met slechts 12 organisaties, die 24 jongeren (27 procent van totaal) in dienst hebben gehad. Tevens valt het op dat deze partnerorganisaties jongeren ontvingen van slechts 5 lidorganisaties in Nederland.

Gegevens	
Aantal partnerorganisaties	12
Vertegenwoordigde jongeren	24 (27 procent)
Vertegenwoordigde lidorganisaties	5 (41 procent)

Tabel 28: Data van Partner inventarisatie

De meeste enquêtes zijn om praktische redenen verstuurd via de lidorganisaties. De anonimiteit was in dit geval dus niet honderd procent gegarandeerd voor de betrokken partnerorganisaties, wat "wenselijke" antwoorden tot gevolg zou kunnen hebben. Dit alles in acht nemende, denken we dat de verkregen onderzoeksresultaten toch voldoende relevant zijn om, met bovenstaande kanttekeningen in gedachten, in dit rapport te vermelden.

Het volgende kan worden gesteld over de gegevens van de inventarisatie:

- ✓ De beperkte omvang van de responsegroep beperkt de bruikbaarheid van de data. De onderzoeksresultaten zijn echter voldoende relevant om in dit rapport te vermelden.

3.3.2 De verwachtingen voorafgaand aan de uitzending

92 procent van de partnerorganisaties was bekend met het Youth Zone programma en het onderscheid tussen de verschillende modaliteiten: Juniordeskundigen en Starters. Echter, uit een aantal reacties blijkt dat het niet bij alle organisaties duidelijk is dat het hier niet slechts om een verschil in de duur van een uitzending gaat. Het lijkt dat het *inhoudelijke* verschil minder bekend is bij de partnerorganisaties. De verwachtingen van een uitgezonden jongere zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Verwachtingen van een jong professional?	
Kennisuitwisseling op een gelijk niveau	80 procent
Komst van nieuwe kennis	78 procent
Extra gesubsidieerd personeel	56 procent
Geen verwachtingen	33 procent
Een stagiair	22 procent
Een vertegenwoordiger uit Nederland	0 procent

Tabel 29: De verwachtingen van partnerorganisaties van een jongere

Bovenstaande verwachtingen correleren redelijk met wat de lidorganisaties aangaven als de verwachtingen van hun partners. Kennis(uitwisseling) staat hoog op het verwachtingenlijstje evenals de komst van gesubsidieerd personeel. Als commentaar werd er opgemerkt dat dure (maar wel wenselijke) buitenlandse consultants vaak onbetaalbaar zijn. Juniordeskundigen en Starters kunnen deze leegte opvullen als een "goedkoop alternatief".

Gevraagd naar het hoofddoel van de uitzending werden de antwoorden gegeven, corresponderend met onderstaande tabel.

Wat was het hoofddoel van de uitzending?	
Capaciteitsopbouw	89 procent
Introductie van nieuwe kennis	78 procent
Persoonlijke ontwikkeling van de jongere	56 procent
Positief lokaal imago	33 procent
Gesubsidieerde kracht	0 procent

Tabel 30: Hoofddoel van de uitzending volgens partnerorganisaties

Capaciteitsopbouw en het verkrijgen van nieuwe kennis zijn voor partnerorganisaties verreweg de belangrijkste doelen van partnerorganisaties, op de voet gevolgd door de persoonlijke ontwikkeling van de jongeren. Uit bovenstaand is af te leiden dat ook verwachting en doel redelijk overeenstemmen.

Het volgende kan worden gesteld over de verwachtingen voorafgaand aan de uitzending:

- ✓ Bijna alle partnerorganisaties waren op de hoogte van de verschillende modaliteiten.
- ✓ De meeste partnerorganisaties verwachten de komst van kennis en gesubsidieerd personeel.
- ✓ Capaciteitsopbouw wordt gezien als het belangrijkste doel van de uitzending.

3.3.3 Selectieprocedure van juniordeskundige/starter

Een interessante bevinding is dat het grootste deel van de respons van de partnerorganisaties kwam via lidorganisaties die de partners actief betrokken bij de selectieprocedure. De volgende gegevens zouden dus enigszins vertekend kunnen zijn. Van de responderende organisaties gaf een groot deel aan enige tot grote invloed gehad te hebben in het selectieproces van de juniordeskundige/starter. In twee gevallen is er telefonisch contact geweest met de kandidaat. Verder kwam uit de data naar voren dat de organisaties deze betrokkenheid als prettig beschouwden.

Rol van de organisatie in de selectie	
Zeer groot	17 procent
Groot	25 procent
Neutraal	42 procent
Klein	8 procent

Tabel 31: Rol van Partnerorganisaties in de selectie van een kandidaat

Opmerkelijk is echter dat driekwart van de organisaties aangeeft dat ze niet specifiek om een *jong* persoon gevraagd hebben. Uit de opmerkingen van deze groep partnerorganisaties blijkt dat ze vaak een bepaalde klus hadden en dat het ze niet zoveel uit maakte of dat nu door een jong of een senior uitgezondene gedaan zou worden; als het maar door een capabel persoon werd gedaan.

Is er specifiek naar een jong persoon gevraagd?	
Ja	27 procent
Het maakte niet uit	36 procent
Nee	36 procent

Tabel 32: Specifieke behoefte van partnerorganisatie aan een jong persoon

Hieruit lijkt naar voren te komen dat de jongerendimensie, waar het bij het Youth Zone programma toch om draait, minder actief leeft bij de partners. De meeste aanvragen zijn in ieder geval niet gedaan met de insteek een jongere te ontvangen. Waarschijnlijk is de vraag naar een jongere dus pas ontstaan na een voorstel door de lidorganisatie. Het aspect dat jongeren "*vernieuwend werken*" of "*een frisse blik kunnen geven*" kan dus niet als expliciet motief herkend worden.

Het volgende kan worden gezegd over de selectieprocedure van juniordeskundige/ starter:

- ✓ De rol van de partnerorganisaties hierin was over het algemeen neutraal.
- ✓ De meeste partnerorganisaties hebben *niet* specifiek gevraagd om een jong persoon.

3.3.4 Bijdrage van de jongeren

De geleverde bijdrage van de jongeren wordt over het algemeen als “groot” ingeschat evenals de professionaliteit van starters en juniordeskundigen. Opmerkelijk hierin is dat starters zelfs iets beter scoren op professionaliteit dan juniordeskundigen. Dit kan te maken hebben met de beperkte onderzoeksgroep.

Mening over professionaliteit van starters	
Zeer groot	14 procent
Groot	71 procent
Neutraal	14 procent

Tabel 33: Mening van partnerorganisatie over professionaliteit van Starters

Mening over professionaliteit van juniordeskundige	
Zeer groot	14 procent
Groot	57 procent
Neutraal	29 procent

Tabel 34: Mening van partnerorganisatie over professionaliteit van Juniordeskundigen

Opgemerkt wordt dat ook de “Europese werkhouding” van juniordeskundigen en starters door verschillende partnerorganisaties als een waardevolle bijdrage wordt gezien. Deze werkhouding heeft een impact die uitstraalt naar de gehele organisatie. Een bijdrage die niet direct gerelateerd is aan de kernactiviteiten van de jongeren is de intermediaire functie die een starter of juniordeskundige vormt. Zo gaven organisaties aan dat een uitgezondene erg behulpzaam bleek in het begrijpelijk maken van communicatie vanuit Nederland. Hieruit komt naar voren dat juniordeskundigen en starters niet uitsluitend een meerwaarde hebben op het gebied van een specifieke opdracht, maar dat hun aanwezigheid op zich al vaak een praktische bijdrage vormt.

Verder blijkt dat driekwart van de organisaties contractverlenging heeft aangeboden aan een starter of juniordeskundige. Het beeld dat hier ontstaat sluit overigens aan bij de opmerkingen van starters dat de uitzending vaak niet lang genoeg duurt.

Alle organisaties geven aan dat de verrichtingen van starters en juniordeskundigen ook langere tijd na hun vertrek nog merkbaar zijn, voornamelijk in de vorm van geleerde lessen, verkregen inzichten en concrete producten. De jongerenuitzendingen lijken daarmee een groot effect te hebben op de partnerorganisaties.

Merkbaarheid van jongeren uitzendingen door middel van...	
Producten	80 procent
Geleerde dingen	90 procent
Veranderde organisatiestructuren	56 procent

Tabel 35: Merkbaarheid van jongeren uitzendingen gespecificeerd.

Tot slot lijkt een belangrijke bijdrage van jongeren te bestaan uit het feit dat zij het programma van de lokale organisatie op de kaart zetten voor mensen en lidorganisaties in Nederland. Uiteraard is deze steun voor veel organisaties, vooral financieel, cruciaal.

Capaciteitsopbouw

Alle partnerorganisaties hechten een groot belang aan capaciteitsopbouw. Zij beoordelen de Youth Zone uitzending met betrekking tot capaciteitsopbouw als volgt:

Bijdrage voor capaciteitsopbouw	
Zwak	13 procent
Sterk	63 procent
Zeer Sterk	25 procent

Tabel 36: Bijdrage van Youth Zone uitzending aan capaciteitsopbouw volgens partnerorganisaties

De mate van bijdrage aan capaciteitsopbouw wordt door de meeste partnerorganisaties als sterk tot zeer sterk beoordeeld; een mooie resultaat! Eén organisatie gaf aan dat de begeleiding van juniordeskundigen een te grote druk legde op het beperkt beschikbare personeel. Hierdoor was er bij deze organisatie geen sprake van effectieve capaciteitsopbouw.

Het volgende kan worden gesteld over de bijdrage van de jongeren volgens de partnerorganisaties:

- ✓ De professionaliteit van zowel starters als juniordeskundigen wordt groot tot zeer groot geacht.
- ✓ Na afloop van de uitzending zijn behaalde resultaten merkbaar in de vorm van producten, geleerde dingen en veranderde organisatiestructuren.
- ✓ De bijdrage van de uitzending aan capaciteitsopbouw wordt sterk tot zeer sterk geacht.

3.3.5 Overige effecten van het PSO Youth Zone programma

De meeste partnerorganisaties gaven aan dat het Youth Zone programma ook goed is geweest voor de relatie met de lidorganisaties in Nederland. Het is een uitstekende kans gebleken om elkaar beter te leren kennen. In één geval gaf de partnerorganisatie aan dat de communicatie met de lidorganisatie over een juniordeskundige slecht verliep en ook over de kwaliteit en de mate van ondersteuning van de juniordeskundige was men niet altijd te spreken. Uiteindelijk resulteerde dit in een verslechterde relatie met de lidorganisatie.

Conclusie: het effect van jongerenuitzendingen als visitekaartje van de lidorganisatie lijkt dus niet onderschat te moeten worden.

3.3.6 Kwaliteitsoordeel PSO Youth Zone programma

Het oordeel van de partnerorganisaties over de kwaliteit van het Youth Zone programma was over het algemeen positief. Eén organisatie (twee juniordeskundigen) was echter totaal niet tevreden over de uitzending en liet dit ook merken in het kwaliteitsoordeel. Wederom gelden de beperkte onderzoeksgroep en de beperkte anonimiteit van responderende organisaties als kanttekening bij deze resultaten. De resultaten staan vermeld in onderstaande tabellen, die geen verder commentaar behoeven.

Communicatie met de PSO-lidorganisatie	
Slecht	9 procent
Neutraal	9 procent
Goed	36 procent
Zeer goed	45 procent

Tabel 37: Kwaliteitsoordeel van partnerorganisaties over de communicatie met de uitzendende lidorganisatie

Communicatie naar de Young professional	
Slecht	9 procent
Neutraal	0 procent
Goed	45 procent
Zeer goed	45 procent

Tabel 38: Kwaliteitsoordeel van partnerorganisaties over de communicatie van de PSO-lidorganisatie naar de jongere

Omgaan met suggesties	
Slecht	10 procent
Neutraal	10 procent
Goed	60 procent
Zeer goed	20 procent

Tabel 39: Kwaliteitsoordeel van partnerorganisaties over de mate waarin PSO-lidorganisaties met suggesties omgaan

Administratieve zaken	
Slecht	9 procent
Neutraal	0 procent
Goed	45 procent
Zeer goed	45 procent

Tabel 40: Kwaliteitsoordeel van partnerorganisaties over administratieve zaken met betrekking tot de PSO-lidorganisatie

Algemene mening over het YZ programma	
Slecht	9 procent
Goed	18 procent
Zeer goed	73 procent

Tabel 41: Kwaliteitsoordeel van partnerorganisaties over het Youth Zone programma in het algemeen

3.3.7 Conclusie: Partnerorganisaties

In deze paragraaf trekken we conclusies over de bevindingen van het Youth Zone programma vanuit het perspectief van de partnerorganisatie. Allereerst is het interessant om te kijken naar de matching van de resultaten met de door PSO opgestelde doelstellingen voor het Youth Zone programma, met name doelstelling 2 omdat doelstelling 1 en 3 vooral vanuit het perspectief van de jongeren wordt gesteld (zie ook paragraaf 1.1). Over het behalen van deze doelstelling kunnen we het volgende stellen.

Conclusie over doelstelling 2, de PSO-lidorganisaties en hun partners krijgen de mogelijkheid om gebruik te maken van het enthousiasme en de nieuwe kennis van jongeren. Dit kan worden ingezet ter ondersteuning van de partnerorganisaties:

- ✓ Partnerorganisaties zijn over het algemeen zeer tevreden over de bijdrage van uitgezonden jongeren. Op alle fronten geven (nagenoeg alle) partnerorganisaties een positief oordeel aan het programma.
- ✓ De meeste partnerorganisaties willen in de toekomst graag gebruik blijven maken van het PSO Youth Zone programma

Voor de inventarisatie van de jongeren onderzoeksgroep binnen het PSO Youth Zone programma hebben we ook een aantal centrale kernvragen gesteld (paragraaf 2.2). We zullen deze hieronder trachten te beantwoorden.

Vraag: Wat is de rol, plaats en bijdrage van jongerenuitzendingen binnen de partnerorganisaties?

- ✓ De rol van starters en juniordeskundigen binnen de organisaties worden verschillend ingeschat. Over het algemeen wordt de rol van starters en juniordeskundigen echter gezien als groot.
- ✓ Men is tevreden over de professionaliteit van de uitgezonden. Binnen de meeste organisaties waren de bijdragen van de jongeren ook ruim na de uitzending nog steeds merkbaar.
- ✓ Jongeren worden niet uitsluitend gewaardeerd om hun vaktechnische verrichtingen, maar ook om hun werkethos of hun bijdrage aan vernieuwende inzichten.

Vraag: Hoe wordt de jongerenuitzending door de partnerorganisaties georganiseerd, gecoördineerd en geïmplementeerd: wel of niet in samenspraak met de lidorganisaties?

- ✓ De meeste partnerorganisaties geven aan dat hun rol in de selectie van een kandidaat starter of juniordeskundige voldoende is. Overigens blijkt dat deze rol vaak niet groter is dan het formeel goedkeuren van een kandidaat.
- ✓ Opvallend is dat het grootste deel van de partnerorganisaties geen speciale voorkeur heeft voor een jong persoon. Hieruit lijkt naar voren te komen dat de jongerendimensie, waar het bij het Youth Zone programma toch om draait, minder actief leeft bij de partners.
- ✓ De coördinatie en implementatie van de werkzaamheden van starters en juniordeskundigen wordt gedaan door de partners zelf. Over het algemeen verloopt dit voorspoedig.

Vraag: Wat zijn de behaalde resultaten van de jongerenuitzending?

- ✓ De verrichtingen van starters en juniordeskundigen worden door de meeste organisaties als goed tot zeer goed beoordeeld.
- ✓ De bijdragen van starters en juniordeskundige zijn afhankelijk van hun opdracht maar afgeleverde producten, geleerde lessen, nieuwe inzichten en veranderde organisatiestructuren worden het meest genoemd.
- ✓ Het feit dat driekwart van de jongeren contractverlenging wordt aangeboden lijkt een indicator te zijn voor de grote tevredenheid met de verrichtingen van de jongeren. Het kan echter ook duiden op een te korte uitzendtermijn.

4. Aanbevelingen

In dit hoofdstuk zullen we een aantal aanbevelingen geven, die direct voortvloeien uit de inventarisatie van de drie onderzoeksgroepen. U treft de *conclusies* van de inventarisatie aan in paragraaf 3.1.9 voor wat betreft de jongeren, 3.1.8 voor de PSO-lidorganisaties en 3.1.7 voor de partnerorganisaties.

We hebben de aanbevelingen opgesplitst in twee groepen; één betreft het Youth Zone programma inhoudelijk en één gaat over de methodiek van de inventarisatie.

4.1 Inhoudelijk voor het Youth Zone Programma

1. Verbetering van het na-traject voor teruggekeerde jongeren

Toelichting: Jongeren geven aan dat ze meer verwachten van de lidorganisaties na afloop van de uitzending. Met name bij hun zoektocht naar werk in de OS-sector zien jongeren een plaats voor hulp van de lidorganisatie. Dit zou mogelijk zijn door middel van een loopbaangesprek, het openstellen van interne vacatures voor jongeren en/of het bieden van toegang tot het netwerk van de lidorganisatie.

2. Betere voorbereiding op de partnerorganisatie

Toelichting: De focus van het voortraject ligt in de meeste gevallen op de landscultuur. Het is in veel gevallen echter de organisatiecultuur waar uitgezonden jongeren tegenaan lopen. Een betere voorbereiding op de uitzendingsplaats en positie kan moeilijkheden en/of teleurstelling voorkomen.

3. Kritische blik werpen op de lengte van Starteruitzendingen en de matching met de uitzendingsopdracht

Toelichting: Een aanzienlijk deel van de Starters geeft aan dat ze de uitzending te kort vonden om hun werk goed tot uitvoer te brengen. Een betere matching met de opdracht of een betere voorlichting over de doelstellingen van de Starter modaliteit zou teleurstellingen e.d. kunnen voorkomen.

4. Onderzoeken van wenselijkheid aanboren nieuwe doelgroepen (jongeren)

Toelichting: Dit punt werd reeds als aanbeveling naar voren gebracht in het voorgaande Youth Zone onderzoek. Uit de inventarisatie blijkt dat er geen nieuwe doelgroep wordt aangeboord. De uitgezonden jongeren zijn over het algemeen reeds actieve wereldburgers en zodoende betrokken bij de OS sector. Er zou bijvoorbeeld gekeken kunnen worden naar de mogelijkheid van het uitzenden van jongeren met een MBO achtergrond.

5. Betere communicatie vanuit PSO naar jongeren in het veld

Toelichting: Uit de inventarisatie komt naar voren dat een groep jongeren niet tevreden is over de communicatie vanuit PSO. Met name op het gebied van administratieve zaken als suppletieovereenkomsten etc.

6. Betere communicatie naar partnerorganisaties over het belang en de voordelen van het jongerenaspect van het Youth Zone programma

Toelichting: Uit de inventarisatie komt naar voren dat partnerorganisaties doorgaans niet specifiek om een *jongere* vragen. Ze zijn enkel geïnteresseerd in iemand die de klus kan klaren, waarbij het senior/junior aspect onbelangrijk is. Hiermee lijkt het jongerenaspect van het programma zich te beperken tot de jongeren, PSO en de lidorganisaties.

4.2 Methodiek van de inventarisatie

7. Vertaal de enquêtes aan partnerorganisaties in het vervolg ook in het Frans en Spaans

Toelichting: De respons van partnerorganisaties was laag. Dit zou kunnen komen doordat een aantal organisaties niet in staat was de Engelstalige enquêtes voldoende te begrijpen en in te vullen.

8. De jongeren onderzoeksgroep anders selecteren

Toelichting: Deze inventarisatie richtte zich op jongeren die zijn teruggekeerd tussen juli 2005 en juli 2007. Hierdoor namen er zowel jongeren aan de inventarisatie mee die zéér recent waren teruggekeerd als jongeren die al enige tijd terug waren. In feite waren dit twee verschillende onderzoeksgroepen, wat het meten van de ontwikkeling van de jongeren bemoeilijkte. Tijdens een volgende inventarisatie is het beter om geen jongeren in de onderzoeksgroep op te nemen die korter dan (bijvoorbeeld) een jaar terug in Nederland zijn.

9. Contact houden met jongeren onderzoeksgroep

Toelichting: Voor een volgende inventarisatie is het nuttig om de nu onderzochte jongeren nogmaals te benaderen om hun ontwikkeling te monitoren. Het is daarom goed om contact te houden met de jongeren van wie we nu een kloppend adres hebben.

10. Definitie werkzaamheden binnen OS-sector

Toelichting: Bij een volgende inventarisatie zal de definitie van 'werkzaamheden binnen de OS-sector' duidelijker moeten worden geformuleerd.